

Orman ve Av

2022 | Mayıs-Haziran | 4 | Cilt 100

ISSN: 1302-040X

XV. Dünya
Ormancılık Kongresi

14 >>

Yeni ve Çok Daha Vahim
"2B" Uygulaması
Gündemde

18 >>

Gene Orman Yangınları
ve Gene "Kör Dövüşü"

24 >>

Orman Varlığımızdaki
Değişimler

30 >>

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TARAFINDAN İKİ AYDA BİR

YAYIMLANIR.

Yıl: 2022, Mayıs-Haziran, Sayı:4 Cilt:100

ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA

SAHİBİ

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TUNA CAD. NO: 5/8 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilar dernegi.org

tod1924@ormancilar dernegi.org

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Hayriye Ertuğrul

İç Kapaklar
Hayriye Ertuğrul

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Orman Yangınları Paneli Adana'da Gerçekleştirildi	2
Türkiye Ormancılar Derneği Ekoturizm Grubu Eymir Gölü Günübirlik Doğa Yürüyüşü	4
TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinlikleri	6
TOD İzmir Şubesi Etkinlikleri	9
Kore'de Yapılan XV. Dünya Ormancılık Kongresi'nden Notlar	14
"Orman Oyunları" Tüm Yıkıcılığıyla Sürüyor: Yeni ve Çok Daha Vahim "2B" Uygulaması Gündemde	18
Gene Orman Yangınları ve Gene "Kör Dövüşü"	24
Orman Yangınlarıyla Mücadeledeki Stratejiler Üzerine	28
Orman Varlığımızdaki Değişimler	30
Belek Tahsis Alanımız ve Rixos Premium Otelinin Tarihçesi	35
Tire'nin Anıtsal Ağaçları	40
Türkiye Ormancılığı 2022: Türkiye'de Ormansızlaşma ve Orman Bozulması Yayımlandı	46
Vefat Eden Üyelerimiz	48

EDITÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

Ülke olarak, hepimizin bildiği ve yakından hissettiği birçok sorunla karşı karşıyayız. Orman yangınları da bu sorunlardan birisi olarak karşımızdadır. Toplum özellikle 2021 yılında yaşanan, Türkiye tarihinin en büyük orman yangınından sonra orman yangınlarına ilgi çok artmıştır. Ormanların yönetiminden sorumlu kadroların toplumun bu duyarlılığını arkalarına alıp, orman yangınları ile ilgili pek çok sorunu çözmek ve bu konuda kalıcı çözümler üretmek için politikacıları yönlendirmek adına çok iyi bir noktada oldukları düşünülmektedir. Ancak ne yazık ki bilimsel bilgiler ve analitik yaklaşımlar yerine onlar da tartışmalara konu edilmekte, seslerini duyuramamakta ve etkin olamamaktadırlar. Orman yangınlarını hem iktidar hem de muhalefete en iyi anlatabilecek, çözümler konusunda en doğru ve isabetli yönlendirmeleri yapabilecek bilgi birikimi ve deneyim Orman Genel Müdürlüğü (OGM) bünyesinde çalışan her kademedeki personeldedir. Canla başla çalışan personel içerisinde çoğumuzun yakından tanıdığı meslektaşları, yakınları ve arkadaşları bulunmaktadır. Bu durumda sağduyuya sahip hiç kimse onların emeğini, gayretlerini görmezden gelemiz. Hatta doğru ve isabetli kararlar alınırsa, onların emekleri ve gayretleri de karşılığını bulmuş olacaktır. O bakımdan OGM analitik bir yaklaşımla, orman yangınlarını, bütün çıplaklığıyla hem iktidar hem de muhalefetin anlayacağı bir yöntemle ortaya koyma ve bu konuda her kesimin desteğini alma çabaları içinde olmalıdır. Bu konuda akademisyenlerden de destek alabilir. Yoksa yaşanan kargaşadan en büyük zararı da OGM görecek ve arada kalmaya devam edecektir.

Yangınla ilgili uçak, gece görüşlü gündüz görüşlü helikopter, terör vb. konular medyada uçuşmaktadır. Ancak bu konuda herkese göre aynı olan sayısal veriler ne anlatmaktadır? Bunların irdelenmesi ve bir ülke sorunu olan orman yangınına daha bilimsel yaklaşım getirilmesi gerekmektedir. Bu konuda örnek olsun diye OGM genel ağ sayfasından oluşturduğum bir istatistiği burada paylaşmak istiyorum. İstatistik, 1997-2020 yıllarını kapsamaktadır. Yangın nedenleri **kasıt, ihmal-kaza, doğal ve sebebi bilinmeyen** olarak sınıflandırılmaktadır. **Kasıt**; terör, kundaklama ve açma,

ihmal; anız, çöplük, avcılık, çoban ateşi, sigara ve piknik, **kaza**; enerji ve trafik olarak alt sınıflara ayrılmaktadır.

Yangın Çıkış Nedenleri

Kasıt	İhmal-kaza	Doğal	Sebebi bilinmeyen	Toplam (1997-2021)
68110 ha	179451 ha	5835 ha	98422 ha	351114 ha
%19	%51	%2	%28	100

Yangın nedenlerine ilişkin istatistik 1997 yılından itibaren tutulmaya başlanmıştır. Bu istatistik bize temel olarak, yanan alanların %2'sinin doğal %98'inin de insan kaynaklı olduğunu göstermektedir. Yangınların %28'ini nedeni bilinmemekte ve %51'i dikkatsizlik (ihmal-kaza) nedeniyle ortaya çıkmaktadır. OGM 1997-2021 yılları arasında çıkan orman yangınlarında, toplam yanan alanın %28'inin neden yandığını bilmemektedir. Bilmediği bir nedene karşı nasıl mücadele yürütecektir. Ayrıca, OGM, %51'i oluşturan dikkatsizlik konusuna çok ciddi olarak eğilmeli, önlemler geliştirmelidir. OGM, sebebi bilinmeyen ve dikkatsizlik sonucu ortaya çıkan yangın konusunu çözdiğünde, yangın nedenlerini %79 oranında ortadan kaldırmış olacaktır. OGM, yangın nedenleri üzerine yapılmış analizleri ve çıktıları kapsayan, iyi çalışılmış bir seferberlik başlatmalıdır.

Bu sayıyı okumaya, TOD Genel Merkezi, Batı Akdeniz Şubesi, İzmir ve Trabzon Temsilciliklerinin yaptıkları etkinlikler ile başlayacaksınız. Etkinliklerle ilgili yazılardan sonra, XV. Ormanlık kongresi, Yeni bir 2B uygulaması, Orman yangınları, Orman varlığındaki değişimler, Rixos Premium ve Anıt ağaçlar konularını içeren yazıları okuyacaksınız.

İyi okumalar!

Orman Yangınları Paneli Adana'da Gerçekleştirildi

Derneğimiz ile Adana Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'nın ortaklaşa düzenlediği Orman Yangınları Paneli 18-19 Haziran 2022 tarihleri arasında Adana'da yapıldı. Panelin ilk günü Adana Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Güngör Geçer ve II. Başkanımız Metin Avşaroğlu'nun açılış konuşmalarıyla başladı. Moderatörlüğünü Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev Özkarar'ın üstlendiği panelde Doç. Dr. Cihan Erdönmez "İklim Değişikliği ve Orman Yangınları", Mustafa Özer "Orman Yangın-

ları Politikaları", Vehbi Tutmaz "TOD Yangın Çalışmaları ve Yangına Uyumlu Toplum", Prof. Dr. Ali Kavgacı "Yangın Sonrası Yapılacak Çalışmalar", Dr. Öğretim Üyesi H. Batuhan Günşen "Orman Yangınlarının Orman Mahalleleri Üstündeki Olası Sosyoekonomik Etkileri" ve Doç. Dr. Ufuk Coşkun "Orman Yangınlarında İş Sağlığı ve Güvenliği ile Keçi Yetiştiricileri İçin Otlama Yönetiminin Planlanması" adlı sunumlarını yapmışlardır.

Panelin öğleden sonraki oturumunda TOD Adana Temsilci-

si İlhan Taş tarafından "Adana Orman Yangınlarının Değerlendirilmesi" adlı sunum gerçekleştirilmiş ve ardından katkı ve sorular alınarak genel değerlendirme yapılmıştır.

Panelin ikinci gününde Adana'nın Dörtler orman mahallesinde bölge muhtarları ve halkının, panelistlerin ve Adana Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı'nın personelinin katılımlarıyla olası orman yangınlarına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Türkiye Ormancılar Derneği Ekoturizm Grubu Eymir Gölü Günübirlik Doğa Yürüyüşü

Mustafa YILMAZ - Orman Yüksek Mühendisi, yilmazmustaf@gmail.com

Derneğimiz 2022 yılı ekoturizm etkinliklerinin ilki Atatürk Ormanı, Eymir Gölü ve çevresine yapıldı. Öncelikle gezi programı oluşturmaya esas bütün konuları etüt etmek için 14 Haziran 2022 günü Hüseyin Aytaç, Hayriye Ertuğrul, Eren Türüdi ve Ali Mutlu sahaya giderek, gerekli incelemeleri yaptı. İncelemeler sırasında, öncelikle yol güzergahı, yolculuk süreleri, nerelerde mola verileceği ve mola süreleri, alana ilişkin tanıtım yapılması gereken konular belirlendi.

Gezi programının hazırlanması ardından, etkinliğin tanıtılması ve duyurulması amacıyla Hayriye Ertuğrul tarafından tanıtım broşürü hazırlandı. Broşürde Atatürk Ormanını da içine alan ODTÜ Ormanının tarihçesi, ormanın kuruluş aşamalarında

Derneğimizin rolü ve yapılan ağaçlandırma çalışmalarının mahiyeti, alan tanıtımı, bitki örtüsü ve fauna hakkında genel bilgiler ile gezi hakkında bilgilere yer verildi.

Ankara kent merkezine yaklaşık 20 km mesafede olan ve 26 Haziran 2022 Pazar günü gerçekleşen doğa yürüyüşümüze 86 kişi katıldı. Katılan kişilerin çoğunun Dernek üyesi olmaması nedeniyle yürüyüşümüz başlamadan önce katılımcılara güzergah hakkında bilgi verildi, yürüyüş güzergahının nerelerden geçeceği ve nerede biteceği, yaklaşık ne kadar süreceği ve mola yerleri ve uyulması gereken kurallar anlatıldı. Katılımcıların tamamına, Derneğimiz tarafından yaptırılan baf tipi bandanalar dağıtıldı.

Yürüyüşümüzün başlamasıyla birlikte verilen ilk molada, TOD Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Özer tarafından Atatürk Ormanının kuruluşu, Derneğimizin bu ormanın kuruluşundaki katkıları ve Derneğimiz için önemi, tarihsel süreçte yaşanan zorluklar, yapılan ağaçlandırma çalışmaları ve amenajman planı hakkında verilen bilgileri katılımcılar ilgi ile dinledi.

Kısa bir yürüyüşün ardından, Eymir ve Mogan göllerini gören hakim bir yerde verilen molada Doğa Koruma Merkezi Genel Müdür Yardımcısı Yıldırım Lise tarafından katılımcılara göl ekosistemi ile ağaç ve bitki türleri hakkında bilgiler verildi.

Orman içinde yapılan 4 km'lik yürüyüşün ardından öğlen, göl kıyısında bulunan Bağevi Res-

torantta dinlenme ve yemek molası verildi. Burada Ankara Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanı Mutlu Gürler katılımcılara, Mogan-Eymir-İncesu Deresi hattından itibaren Gölbaşı'na kadar devam eden alanın jeolojik ve jeomorfolojik oluşumu, ormanlık ve sulak alanların özellikleri, alanın aynı zamanda rekreasyon alanı olması nedeniyle yaşanan olumsuzluklar, göl ekosistemini bekleyen tehlikeler, alınan ve alınması gereken önlemler, ekoturizm etkinlikleri ile toplumda

kazandırılmak istenen bilinç ve bu tür etkinliklerin neden yapılması gerektiği anlatıldı. Gürler'in ilgiyle dinlenen konuşmasından sonra katılımcıların sorularına da cevap verildi.

Yemek molasının ardından yürüyüş parkurunun son 3 km'lik kısmı da katılımcıların tamamı ile tamamlanarak yürüyüş sonlandırıldı. Keyifle biten gezinin sonunda daha önceden hazırlanan anket formları katılımcılar tarafından dolduruldu.

TOD Ekoturizm Grubu olarak Eymir Gölü Günöbirlik Doğa Yü-

rüyüşü etkinliğimizin gerçekleşmesinde grubumuz adına görev alarak, bu gezimizin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan Hüseyin Aytaç, Can Hayat Özyurt, Kubilay Özyalçın, Hayriye Ertuğrul, Erdoğan Ertürk, Eren Türüdi, Ümit Bolat, Ali Mutlu, Abdulsamet Haçat'a teşekkür ediyorum.

Doğayı tanıtmak, sevdirmek, kamuoyunda ekosistem ve doğa koruma bilinci oluşturmaya katkıda bulunabilmek için Derneğimizin ekoturizm etkinlikleri devam edecektir.

TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinlikleri

Ayhan NUMANOĞLU - TOD Batı Akdeniz Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi ayhann.oglu@gmail.com

“Orman Oyunları Olimpiyatı 2022” Isparta’da Yapıldı

2017 yılında Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi Yönetim Kurulu Üyeleri, özellikle o dönemki Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Tuncay NEYİŞÇİ; orman ve ormancılık gündeminin oluşturulması, bu konuya emek veren paydaşların tanınırlığının artırılması ve insanların yaşadığı ortamda karşılaştıkları çevresel sorunları algılamaları konusunda bilinç oluşturulması amacıyla bir Orman Oyunları Olimpiyatı düzenlenmesi düşüncesini geliştirmişlerdir. 23 Mart 2017’de Akdeniz Üniversitesi’nde Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesinin koordinatörlüğünde Türkiye’de ilk kez Orman Oyunları Olimpiyatı düzenlenmiştir. İkincisi 2018 yılında yine Akdeniz Üniversitesi’nde, üçüncüsü 2019 yılında Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Orman Fakültesinde yapılmıştır. Orman Oyunları Olimpiyatı pandemi nedeniyle 2020 ve 2021 yıllarında yapılamamıştır.

25 Mayıs 2022 Çarşamba günü Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Orman Fakültesi ev sahipliğinde Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi koordinatörlüğünde “Orman Oyunları Olimpiyatı 2022” yarışmaları Orman Fakültesi Bahçesinde yapılmıştır. Etkinliğe Rektör Prof. Dr. İbrahim DİLER,

Dekan Prof. Dr. Yılmaz ÇATAL ile Isparta Orman Bölge Müdürü Rıfat ATAŞ, Türkiye Ormancılar Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Ozan ÇEKİÇ, TOD Batı Akdeniz Şubesi Başkanı Mustafa Necati BAŞ, Yönetim Kurulu Üyeleri İsmail İKİLER, Mehmet TÜRKKAN, Türkiye Ormancılar Derneği üyeleri, Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcileri, öğretim üyeleri ve bir çok bölümden öğrenciler katılmıştır.

Ormancılıkta yapılan faaliyetlerin oyun şeklinde genç nesillere

aktarılması, toplumda doğadaki faaliyetlerin anlaşılması, üniversite öğrencilerinin kaynaşması ve yarışması amaçlanan oyunlarda Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Orman Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Teknoloji Fakültesi ve Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi takımları yarışmıştır.

Çok çekişmeli ve heyecanlı geçen yarışmalar kapsamında öğrenciler disk fırlatmış, tomruk kesmiş, tomruk yuvarlamış, odun istiflemiş, kozalak top-

lamış, ağaçların yaşlarını belirlemiştir. Yarışmalarda Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü birinci, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü ikinci, Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi takımı üçüncü olmuştur. Yarışma sonucunda etkinliğe katkı sunanlara plaket takdiminin ardından dereceye giren takımlara madalya, kupa ve katılım belgeleri verilmiştir.

Bu güzel etkinliğe emeği geçen herkese Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi Yönetim Kurulu olarak teşekkür ediyoruz.

Süleyman Dingil'i Anma Etkinliği

8 Haziran 2022 Çarşamba günü Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi binasında Antalya Sanatçılar Derneği (ANSAN), Toroslar Doğa Sporları Gençlik ve Spor Kulübü Derneği (TODOKS), Antalya Rehberler Odası (ARO) katkılarıyla 14 Nisan 2022 Perşembe günü kaybettiğimiz değerli üyemiz Yüksek Orman Mühendisi, Rehber, Yazar, Mitolog Süleyman Dingil'i anma ve dernek şube binamız salonuna **“Süleyman Dingil Etkinlik Salonu”** adının verilmesi etkinliği yapıldı.

Etkinliğe Süleyman Dingil'in kızları Yeşim EKİCİ DİNGİL, Sibel TÜRKOĞLU, üyelerimiz, meslektaşlarımız ve diğer STK üyeleri katıldı. Önce yaşamındaki fotoğraflardan, videolardan oluşan gösteri yapıldı. Üyemiz Hilmi

GÜRDAL kendisi için yazdığı şiirleri okudu. Katılımcılar kendisi ile ilgili anılarını anlattı. Şube binamızın salonuna Süleyman Dingil Etkinlik Salonu tabelası asıldı. Daha sonra kendisinin de isteyeceği gibi bahçede kok-

teyl düzenlendi. Bu etkinlik için emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. IŞIKLAR İÇİNDE UYU SÜLEYMAN AĞABEY. HİÇ UNUTULMAYACAKSIN...

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Orman Fakültesi Mezuniyet Töreni

23 Haziran 2022 Perşembe günü Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi'ni (TODBA) temsilen Yönetim Kurulu Üyeleri olarak Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Orman Fakültesi 2021-2022 eğitim öğretim yılı mezuniyet törenine katıldık. Orman Mühendisliği Bölümünden 40, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümünden 11 olmak üzere 51 genç meslektaşımızı Türkiye Ormancılar Derneği olarak kutluyor, bundan sonraki yaşamlarında da başarılar diliyoruz. Nazik davetleri için Orman Fakültesi Dekanı sayın Prof. Dr. Yılmaz ÇATAL'a ve bölüm başkanlarına teşekkür ederiz.

TOD İzmir Şubesi Etkinlikleri

TOD İzmir Temsilciği – TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu 2022 DOĞA YÜRÜYÜŞÜ

Sabahattin BİLGE - Orman Yüksek Mühendisi

TMMOB çatısı altındaki diğer meslek disiplinlerine ormancılık ve orman mühendisliği mesleğinin tanıtımının yapıldığı ve gidilen yörenin doğal özellikleri, orman varlığı ve yapılan ormancılık çalışmaları hakkında bilgilerin verildiği geleneksel doğa yürüyüşü; iki yıl aradan sonra 15.05.2022 Pazar günü yeniden yapılmıştır. Doğa yürüyüşü, TMMOB'a bağlı ve İzmir'de şubesi bulunan odaların temsilcileri ile derneğimiz üyelerinin katıldığı yaklaşık 60 kişilik bir grupla gerçekleştirilmiştir.

Bergama İlçesi Kozak Yaylasında bulunan karaveliler Mahallesi civarında yaklaşık 6 km uzunluğundaki parkurda yapılan yürü-

rüyüş katılımcılarına; Sabahattin BİLGE tarafından yapılan bu doğa yürüyüşünün amacı, Mustafa TONAY tarafından yörenin ve fıstıkçamanın özellikleri Kozak Orman İşletme Şefi Mehtap YILDIRIM tarafından bölgenin orman varlığı ve yapılan ormancılık faaliyetleri, Erdal ÖRTEL tarafından Türkiye Ormancılar Derneğinin tarihçesi, amacı ve faaliyetleri ile Bergama - Kozak bölgesinin en önemli geçim kaynaklarından olan çam fıstığında son yıllarda yaşanan verim düşüklüğü hakkında Derneğimiz ile İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin birlikte yürüttüğü çalışmalar ve yapılan araştırmalar anlatıldı. Doğaya karşı sorumluluk oluşturacak nitelik ve bilincin

oluşturulmasının hedeflendiği doğa yürüyüşümüzde, parkur boyunca katılımcıların doğayı ve doğanın bağıntılarını içeren sorularına da cevap verildi. Ormanla ilgili bilgileri içten bir istekle öğrenmeye çalışan katılımcıların merak ve ilgileri, bu tür gezilerin ne kadar önemli olduğunun bir kanıtı gibiydi. Yürüyüş bitiminde yerel ekonomiye fayda sağlamak amacıyla Bergama – Karaveliler mahallesinde kadın üreticilerin yaptıkları gözleme – ayran ile öğle yemeği yenildi. Dönüşte Dikili İlçesi Çandarlı Beldesinde verilen ikinci moladan sonra aynı güzergâhtan İzmir'e dönülerek gezi sonlandırıldı. 18.05.2022

Gezi Davası Nöbeti

Gezi Davası'nda 25 Nisan 2022 günü Osman Kavala hakkında hükümeti kaldırmaya teşebbüs-ten ağırlaştırılmış müebbet, casusluk suçlamasından da beraat kararı verildi. Ayrıca Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater, Hakan Altınay, Mine Özerden, Can Atalay, Tayfun Kahraman ve Yiğit Ali Ekmekçi'ye 18'er yıl hapis cezası ile hepsinin tutuklanmasına karar verildi.

TMMOB ile ona bağlı meslek örgütleri, TMMOB Yönetim Kurulu üyesi yüksek mimar Mücella Yapıcı, İstanbul Mimarlar Odası avukatlarından Can Atalay ve şehir plancısı Tayfun Kahraman'ın da bulunduğu 8 kişi hakkında Gezi Davası'nda verilen bu karara karşı tutuklanan arkadaşları serbest bırakılana kadar her gün saat 17.00-20.00 arasında İstanbul, Ankara ve İz-

mir'de Mimarlar Odası şubeleri önünde Adalet Nöbeti tutmaya başladı. "Karanlık gider Gezi kalır" diyerek başlatılan adalet nöbeti, hukuksuz bir şekilde tutuklanan arkadaşlar serbest bırakılana kadar devam edecektir. TOD İzmir Temsilciliği de nöbete destek vermektedir.

TOD Trabzon Temsilciliği Anneler Günü Ekoturizm Etkinliği

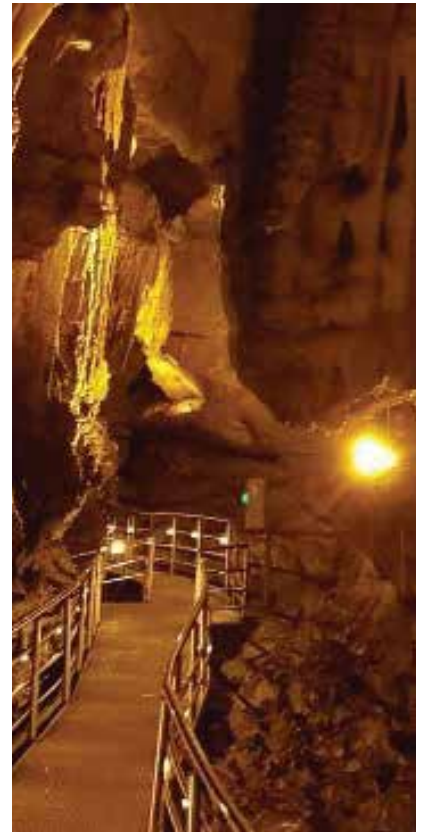

TOD Trabzon Temsilciliğinin düzenlediği Anneler Günü ekoturizm etkinliği 7 Mayıs 2022'de, Türk Kadınlar Birliği ve TEDAK işbirliği ile gerçekleştirildi.

Etkinlikte ilk olarak Trabzon Akçaabat Cevizli Mahallesi'nde bulunan taş ocağı ve asfalt şantiyesi ziyaret edildi. Burada yöre halkı ile sohbet edildi. Taş ocağı ve asfalt şantiyesinin davalık olduğu ve izine konu saha olmadığı, yörenin su kaynaklarına zarar verdiği, gürültü ve toz kirliliğine sebep olduğu, yerleşim yeri içerisinde kalmasının mahalleye ulaşımına engel olduğu ve hala davanın sonuçlanmadığı fakat çalışmaların devam ettiği belirtildi. Bu sohbette yöre halkına haklı mücadelelerinden dolayı tebrik ettik ve TOD

Genel Merkezinin bu konulardaki görüşlerini aktardık.

Etkinlikte ikinci olarak Çal Mağarasına gidildi. Trabzon Çal Mağarası, 2003 yılında İl Özel İdaresi tarafından ışıklandırma ve ahşap yürüyüş yolu yapılarak ziyaretçilerin hizmetine açıldı. Üzerinde yer alan tarihi kale ve içerisinde yer alan dere ile dünyanın en uzun ikincisi mağarasıdır. Mağara dışında yer alan doğal güzelliklerin yanı sıra içinde bulunan sarkıt ve diktilleri ile gelen turistlerin ilgisini çekmektedir. Mağara girişi oldukça geniş olmasına rağmen, ilerledikçe bu genişlik zaman zaman değişiklik göstermektedir. Mağara girişinden yaklaşık 200 m ilerledikten sonra ayrılan yolun sol tarafında, uzun bir kolun sonunda yer alan odada oval şeklinde erime

çukuru olarak da bilinen, kalker platolar üzerinde görünen ve derinden gelen suyun akmakta olduğu bir baca yer almaktadır.

Mağara içinde yer alan uzun yürüyüş yolunda bulunan göl ve çağlayan gelenleri büyülemektedir. Özel yapısı sayesinde astım ve sinüzit hastalarına iyi geldiği söylenen bu yerin içinden geçen derenin debisi mevsimsel olarak değişiklik göstermektedir. Faya bağlı olarak gelişen bu yerin 8 milyon yılda oluştuğu tahmin edilmektedir. Taşıdığı özellikler ile her yönüyle turizme elverişli olan Çal Mağarası'na çok kısa sürede binlerce yerli ve yabancı turist akın etmektedir.

Doğankaya Mahallesi Şahinkaya Tırmanış Bahçesine gidildi. Koyu yeşil ladin ormanının içinden yükselen rengârenk bir kayalık... Trabzon'un Düzköy ilçesinde Şahinkaya adı verilen kireçtaşı kütlesi, dik duvarları, farklı özellikteki rotaları, çatlakları, benzersiz manzarasıy-

la kaya tırmanışı sporu için bir hazine. Aynı zamanda yürüyüş yolları da mevcut. Doğada yürüyüş sevenler ve ilgisi olanlar için tırmanış için uygun alanlar mevcuttur.

Şahinkaya için Doğankaya köylülerinin verdiği büyük mücadeleyi de dinledik. Kayalara kurulmak istenen çimento fabrikası, köylünün karşı çıkmasıyla durdurulmuş. Bu kadar güzel doğa parçasını izine konu saha yapmak ve çimento fabrikasına vermek, gerçek bir felaket olurdu: Dik yamaçlardaki ladin ormanlarının kesilmesi, sportif bir alanın yok oluşu demektir. Verilen mücadeleler sonucu hem bölge doğal güzelliği ile korunmuş, ilerleyen zamanda bölgenin doğal sit alanı olarak korumaya alınması sağlanmış, daha sonrada sportif alan ilan edilmiştir.

Etkinlik sonunda Akçaabat Ortamahalle gezildi. Arnavut kaldırımlı taş sokakları, Osmanlı dönemine ait evleri, çeşmeleri ve mahalle kültürünü bir bütün halinde sergilemesiyle Ortama-

halle, tarihi karakterini günümüze kadar aktarabilmiş nadir yerleşim yerleri arasında yer alıyor.

Mahallede bulunan konaklar aslına uygun olarak Akçaabat Belediyesi tarafından restore edildi. Bu konaklar yöresel lezzetlerin yer aldığı yeme, içme, oturma alanları, konaklama ve yöresel hediyelik eşyaların satıldığı mekânlar olarak turizme kazandırıldı. Akçaabat Belediyesi, Tımcırcılar Konağı, Kanoğlu Konağı ve Mehmet Efendi Konağı başta olmak üzere Ortamahalle'de bulunan birçok konağı restore ederek turizme kazandırdı.

Ortamahalle'de, geçmiş kültürlerin seçkin ürünlerinden ve anıtsal mimarlık örneklerinden olan St. Michael Kilisesi, şapel, okul ve cami yer almaktadır. St. Michael Kilisesi 1332, Ortamahalle Camisi 1806, okul ise 1893 yılında inşa edildi. St. Michael Kilisesi'nin Akçaabat Belediyesi tarafından restore edilerek şehre Ortamahalle Müzesi olarak kazandırıldı.

Evlerin cephesi kuzeydoğu ve kuzey istikametindedir. Karadeniz'e tepeden bakan evler; sokakları, sokak duvarları, çiçekleri ve çeşmeleri ile özgün bir yerdir. Evlerin hepsi bahçe içinde olup sokağa sırtlarını dönmüş yapıların cepheleri bol güneşli bahçelere yönlendirilmiştir. Yapı malzemesi olarak taş, ahşap ve kiremit kullanılmıştır. Genellikle evlerin zemin katları yığma taş, üst katlar ise yarı ahşap çatki bağdadi tekniği ile yapılmıştır. Alaturka kiremitler çatı örtü malzemesi olarak göze batmaktadır. Mimari, üslubu, konumu, taş ve ahşap işçiliği açısından geleneksel Türk mimarisinin özgün örneklerinin yöremizdeki en güzel birlikteliğini bir arada görmek mümkündür.

Akçaabat Ortamahalle ziyareti sonrası Trabzon'a dönüş yapıldı. Bu ekoturizm gezisinde amacımız anneler günü öncesinde kadınlarımıza ve annelerimize değerli olduklarını hissettirmek-

ti. Geri dönüşlerdeki memnuniyetleri bizleri çok sevindirdi. Aynı zamanda doğa tahribatının bir örneği olan Taş Ocakları ve Beton santrallerinin örneklerini yerinde gördük. İzinsiz olarak çalışan bir saha da (Cevizli Mahallesi'deki Taş Ocağı) doğanın ne hale geldiğini ve izin verilmediği için korunmuş bir sahadaki (Doğankaya Mahallesi Şahinkaya kayalıkları) doğal yapının ve güzelliklerin görülmesini amaçladık.

Etkinliğe katkılarından dolayı TOD Genel Merkezine, TEDAK üyesi ve eski Başkanı ve Türk Kadınlar Birliği üyesi Zeynep BAYOĞLU'na, katılımlarından dolayı TOD Trabzon Temsilciliği, Türk Kadınlar Birliği ve TEDAK üyelerine teşekkür ederiz.

Kore’de Yapılan XV. Dünya Ormancılık Kongresi’nden Notlar

Prof. Dr. Erdoğan Atmış - Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi, doganatmis@hotmail.com

1926’dan beri Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından her altı yılda bir düzenlenen Dünya Ormancılık Kongresi’nin 15.si 2-6 Mayıs 2022 tarihleri arasında Güney Kore’nin başkenti Seul’de yapıldı. Kongrenin aslında 2021 yılında yapılması gerekiyordu, fakat Kovid-19 Pandemisi nedeniyle kongre bir yıl ertelenmişti. **“Ormanlarla Yeşil, Sağlıklı ve Dayanıklı Bir Gelecek İnşası”** temasıyla yapılan kongreye 141 ülkeden 15 bin kişi katıldı. Bu kongrenin öncekilerden farkı pandemi sonrasına denk geldiği ve katılma konusunda tereddüdü olan birçok insan olduğu için hibrit bir kongre olarak düzenlenmiş olmasıydı. Bazı konuşmacılar kongreye Seul’e gelmeden yaşadıkları yerden online olarak katıldı. Ayrıca izleyiciler resmi oturumları dünyanın her

tarafından internetten canlı olarak izleyebildi. Hatta bu toplantılar kongre sonrasında da kongrenin internet sitesinden hala izlenebiliyor.

Kongreye konuşmacı olarak davet edilen 327 kişi arasında Türkiye’yi temsil eden tek akademisyen olarak Seul’de yapılan kongreye katıldım. **“Sosyal Uyum için Ormanlar”** başlığını taşıyan oturumda; Dr. Öğretim Üyesi H. Batuhan Günşen ve Yıldırım Lise ile birlikte Türkiye’deki kırsal kadın kooperatiflerini inceleyerek hazırlamış olduğumuz *“Gender Differentiation in Rural Development and Cooperatives of Turkey: Women’s Empowerment from Production to Organization (Türkiye’de Kırsal Kalkınma ve Kooperatifleşmede Cinsiyet Farklılaşması: Üretimden Örgütlenmeye Kadının*

Gücü)” adlı bildiri sundum. Benim dışımda Türkiye’den Orman Genel Müdürünün başkanlığında katılan bir heyet vardı. Onlar da Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü’nün düzenlediği bir yan etkinlikte *“Turkey’s experience on national and international studies on desertification, land degradation and forestry (Türkiye’nin çölleşme, arazi bozulumu ve ormancılık konularında ulusal ve uluslararası çalışmalarındaki tecrübesi)”* başlığını taşıyan bir sunum yaptılar.

Bu kongre bildiri sunmak üzere katıldığım dördüncü FAO Dünya Ormancılık Kongresi oldu. Daha önce 1997 yılında Antalya/Türkiye, 2009 yılında Buenos Aires/Arjantin ve 2015 yılında Durban/Güney Afrika’da yapılan dünya ormancılık kongrelerine

bildiri sunmak üzere davet edilmiş ve orman toplum ilişkileri, kırsal kalkınma ve kooperatifler ile kent ormancılığı hakkında çalışma arkadaşlarımla birlikte hazırlamış olduğumuz bildirileri sunmuştum. Bu yüzden öncekilerden kazanmış olduğum tecrübelerden de yararlanarak bu kongreyi kısaca anlatmaya çalışacağım.

Kongrenin web sitesinde; XV Dünya Ormancılık Kongresinin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDG'ler) ulaşmaya çalışırken, özellikle COVID-19 pandemisinden kurtulma yolunda ormancılıkla ilgili tüm kesimle-

re dünya ormancılığının durumunu ve geleceğini düşünmeleri için çok önemli bir fırsat sağladığı ifade ediliyor. Kongrenin, diğer konuların yanı sıra, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, Küresel Orman Hedefleri (GFG'ler), iklim değişikliğine ilişkin Paris Anlaşması, BM Ekosistem Restorasyonu On Yılı'nı içeren küresel sürdürülebilir kalkınma gündeminde ormanların temel rolünü sergilediği belirtiliyor. Altı alt temanın işlendiği kongrenin; gezegenin ve halkların sağlığı, esenliği ve istikrarı için önemi nedeniyle ormanların sürdürülebilir kalkın-

ma konusundaki tartışmaların ve kararların ayrılmaz bir parçası olmasının sağlandığı iddia ediliyor. Kısacası ormanlar ve ormancılığın sadece biz ormancılarının değil, tüm toplum kesimlerinin ilgi odağı olduğu ve iklim değişikliğinden biyoçeşitliliğe, kırsal kalkınmadan, yeşil altyapıya, sel ve taşkınlerden erozyona kadar tüm canlıları yakından ilgilendiren konuların odağında bulunduğu bu kongrede bir kez daha tescil edilmiş oldu.

Kongrede ormansızlaşma ve orman bozulması konusu ana tartışma konularından birini oluşturdu. Özellikle Afrika ve Güney Amerika kıtaları ile Asya kıtasının güneyindeki ormansızlaşmaya ilişkin gelişmeler birçok oturumda gündeme geldi. Gıda üretimi, hayvancılık, madencilik, enerji üretimi ve odun ticareti yapan uluslararası şirketlerin, ülke yönetimleriyle işbirliği içinde ormanlara verdiği zararları önlemek için mücadele eden yerel topluluklar bu tür oturumlara ev sahipliği yaptılar. Bu tür yerel topluluklardan oluşan sivil toplum örgütlerinin birlikteliklerini yerelden ulusla-

rarası aşamaya taşımayı başarak, oluşturdukları uluslararası örgütler sayesinde kongre boyunca birçok toplantıya ev sahipliği yaptıklarını gördüm. Bu tür örgütlerin kongre kapsamında oluşturulan fuarda açtıkları çeşitli stantlar aracılığıyla birçok kişiye ulaştıklarına şahit olurken, bizde neden ormansızlaşmaya karşı yapılan toplumsal mücadelelerin bırakın uluslararası seviyeye taşınmasını, ulusal ölçeğe bile ulaşamayıp çok yerel kalmasına üzüldüm.

Kongrenin ana mesajları şunlardı;

- Eğilimi tersine çevirmek: Ormansızlaşmayı ve orman bozulmasını tersine çevirmek,
- İklim değişikliğine uyum, azaltım ve biyolojik çeşitliliğin korunması için doğaya dayalı çözümler,
- Büyüme ve sürdürülebilirliğe giden yeşil yol,

- Ormanlar, insan sağlığı ve esenliği: bağlantıları yeni-den gözden geçirmek,
- Orman bilgilerini, verilerini ve tecrübesini yönetme ve iletme,
- Sınır tanımayan ormanlar: yönetim ve işbirliğini geliştirmek.

Kongrenin sonunda yayınlanan "Seul Orman Bildirgesi", ormanların iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, arazi bozulumu, açlık ve yoksulluk dahil olmak üzere insanlığın karşı karşıya olduğu çok sayıda krizle mücadeleye nasıl yardımcı olabileceğine vurgu yaptı. Bildirge; ormanların politik, sosyal ve çevresel sınırların aştığını ve gezegen ölçeğinde biyolojik çeşitlilik ve karbon ile su ve enerji döngüleri için hayati önem taşıdığını hatırlatarak, ormanların sorumluluğunun kurumlar, sektörler ve paydaşlar arasında paylaşılması ve entegre

edilmesi gerektiğinin altını çizdi. Bildirge ayrıca, küresel olarak orman ve peyzaj restorasyonuna yapılan yatırımın, uluslararası kabul görmüş taahhütleri ve bozulmuş arazileri restore etme hedeflerini karşılamak için 2030 yılına kadar üç katına çıkarılması hedefini koydu.

Bildirge; orman koruma, restorasyon ve sürdürülebilir kullanıma yönelik yatırımları yükseltmek için yenilikçi yeşil finansman mekanizmaları çağrısında bulundu ve sürdürülebilir bir şekilde üretilen ahşabın yenilenebilir, geri dönüştürülebilir ve çok yönlü bir malzeme olarak potansiyelini de vurguladı. Bildirge ayrıca gelecekteki salgın riskini azaltmak ve insan fiziksel ve zihinsel sağlığı için diğer temel faydaları sağlamak için sağlıklı, üretken ormanların da korunması gerektiğini vurguladı.

Katılımcılar ayrıca orman temelli çözümlerin aile çiftçileri, küçük toprak sahipleri, orman toplulukları, yerli halklar, kadınlar ve gençlerin bakış açılarını içermesi gerektiği konusunda anlaştılar. Kongre sonuçları arasında bakanların “Ormanlara İlişkin Gençlik Bildirgesi” ve “Sürdürülebilir Odun” konularında yaptığı çağrılar da yer aldı.

Kongrede ele alınan konular göz önüne alındığında, ülkemizde yaşanan ormanlar ve ormancılıkla ilgili sorunların, tüm yer kürede yaşananlara benzer ol-

duğunu ve bunların çözümü için uluslararası gelişmeleri yakından izlemek gerektiğini söyleyebilirim. Bunu yaparken de bu görevin yerine getirilmesinde sadece ormancılık örgütüne değil, aynı zamanda akademisyenlere, meslek örgütlerine, doğa koruma örgütlerine, yerel mücadelelere ve medyaya büyük iş düştüğünü unutmamak gerekir.

Bilindiği gibi FAO Dünya Ormancılık Kongresi’nin yanı sıra Ormancılık Araştırma Kuruluşları Birliği (IUFRO) de 1893 yılından beri beş yılda bir dünya orman-

cılık kongreleri düzenliyor. Gelecek kongre 23-29 Haziran 2024 tarihlerinde İsveç’in başkenti Stokholm’de yapılacak. Kore’deyken IUFRO’nun bu kongre için düzenlediği tanıtım kokteyline de katılma fırsatı buldum. Orada ayaküstü görüştüğüm IUFRO başkanı John A. Parrotta, Türkiye’deki araştırmacıları bu kongreye özellikle davet etmemi istedi. Ben de ona verdiğim sözünü tutarak buradan çağrı yapıyorum; gelin 2024’de Stokholm’de ülkemizi daha çok akademisyen ve araştırmacıyla temsil edelim.

“Orman Oyunları” Tüm Yıkıcılığıyla Sürüyor: Yeni ve Çok Daha Vahim “2B” Uygulaması Gündemde

Yücel Çağlar - oduncugil@yahoo.com

Merhaba;

Anlaşılan elli yılı aşkın bir meslek yaşamından hiçbir ders çıkarmamışım. Çıkarmış olsaydım eğer “2B serüvenini” bir daha yaşanmayacağını düşünmezdim, yine yanılmışım. Günümüzde artık çok daha vahim bir uygulama gündemde çünkü: Siyasal iktidar 25 Mart 2022 günü TBMM’ye “Hazineye Ait Taşınmaz Mallarının Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni gönderdi. Hoş göreceğinizi umarak bir uyarıda bulunacağım:

- “2B” tartışmasını, uygulanmasını ve sonuçlarını anımsamıyorsanız,
- 6831 sayılı Orman Kanunu’na 2018 yılında getirilen Ek Madde 16’ya bilmiyorsanız,
- 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tanım Araçlarının Satışı Hakkında Kanun’un kimlerin işine yaradığının ayırında değilseniz,

- Siyasal iktidarın ekonomi politikasının temel dinamiklerinin hâlâ kavrayamadıysanız

Bu önerinin olası getiri ve götürülerini doğru bir temelde tartışma olanağınız son derece kısıtlı bence. Bu nedenle “...Sessiz Tartışmalar”da sıkça yaptığım değerlendirmeleri bir de bu bağlamda kısaca anımsatmamı, yanı sıra, haddim olmasa da uyarmamı yadırgamamanızı diliyorum. Selamlarımla.

Hem 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı hem de 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunlarında yapılan “orman” tanımında “... ağaç ve ağaççıklar” ile “yerleriyle birlikte” vurguları yapılır. Bu vurgulardaki “yerleri” söylemiyle, mekân/ortam anlamının yanı sıra yapısal özellikleri de -konumu, topraklarının kimyasal ve fiziksel özellikleri vb.- belirtilmiş oluyor. Ancak orman ekosistemlerini yalnızca ağaç ve ağaç toplulukları görme anlayışı üstü açık ya da kapalı olarak günümüzde de egemenliğini sürdürebiliyor. Öyle olmasaydı eğer, pek çok hukuksal düzenlemede, örneğin;

- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun 8. Maddesinin 1. Fıkrasının “c” bendinde; “Turizm yatırımı için tahsis edilen orman alanının üç

katı kadar alanın ağaçlandırma bedeli ve ağaçlandırılan bu alanın üç yıllık bakım bedeli, yatırımcı tarafından Orman Genel Müdürlüğü hesabına, doğrudan belirtilen ağaçlandırma ve bakım işlerinde kullanılmak şartıyla gelir olarak kaydedilir.”;

- 6831 sayılı Orman Kanunu’nun Ek Madde 16’sında; “Orman sınırları dışına çıkartılan alanın iki katından az olmamak üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek üzere tahsis edilir.”

Gibi kurallara yer verilip kamuoyu yanıltılmaya kalkışılmazdı. Günümüzde, kamuoyunun yoğun tepkisine yol açmamak düşüncesiyle olsa gerek, bir de böyle düzenlemelere sıkça başvurulur oldu. Siyasal iktidarların böylesi söylemsel “uyanıklıklara” başvurması, en azından duyarlı ve gerektiğinde bilgili yurttaşları yanıltmaya yetmiyor olabilir. Ama hukuksal olarak “orman”, özellikle de “devlet ormanı” sayılan yerlerde böylesi amaçlarla tahsislerin yapılması ya da izinlerin verilmesi yalnızca ekolojik olumsuzluklara yol açmıyor. Söz konusu uygulamaların bir de çok önemli ekonomi

politik, toplumsal, siyasal ve kültürel sonuçları var. Duyarlı yurttaşlarımızın tartışmalarını çoğunlukla ekolojik olumsuzluklara indirgemesi tam da bu gerçeğin sorgulanmasını en iyimser söylemlerle ötelenmesine yol açıyor. Açıktır ki, bu da daha çok siyasal iktidarların “işine yarıyor”; yaramıyor mu?

Anımsayalım...

1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile eklemeler, yanı sıra, bu değişikliklerin açtığı yolda yürünmesi için 2012 yılında çıkarılan 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun vb. özellikle “devlet ormanı” sayılan yerlerin ekonomi politik önemini de açıklıkla ortaya koyuyor: Yukarıdaki çizelgede 6831 sayılı yasada 2002’ye değin yapılan değişiklik ve eklemelerin sayısı ile içeriğini görüyorsunuz:

2002 öncesi dönemde siyasal iktidarların “devlet ormanı” sayılan yerlere – daha doğru bir

söyleyişle “arazilere”- yönelimi, ağırlıkla popülist yaklaşımların ürünü olmuştur. Bu kapsamda özellikle “orman köylüsü” sayılanların köylü nüfus içindeki sayısal ağırlıkları ile büyük yoksullukları siyasal iktidarların “devlet ormanı” sayılan araziler ile devlet ormancılığı düzenini “arka bahçe” olarak kullanmasına yol açmıştır. 2002’den sonraysa, bildiğiniz gibi, ekonomi politik temelli yaklaşım ve uygulamalarının önde gelen birisi de her türlü kamusal varlığın özelleştirilmesi olmuştur. Bu kapsam ormancılık alanında da bir yandan “devlet ormanı” sayılan arazilerden yararlanmanın bir yandan da temel ormancılık

etkinliklerinin bile özelleştirilmesine öncelik ve ağırlık verilmiştir. Ülkemizde “orman” sayılan yerlerin tümüne yakın bir kısmının devlet mülkiyetinde olması, bu yerlerin 1937 yılından bu yana devlet tarafından korunması, genişletilmesi ile işletilmesi siyasal iktidara da önemli kolaylıklar sağlamıştır. Bu kolaylıklardan göreceli olarak en fazla yararlanabilenler ise madencilik, turizm, enerji vb arazi temelli yatırımcılar olmuştur. 6831 sayılı Orman Kanunu’nda 2003-2021 döneminde yapılan ve çoğu Anayasanın 169 ile 170. Maddelerine aykırı olan toplam 29 değişikliğin hemen hemen tümü bu doğrultuda olmuştur*:

1959-2002 DÖNEMİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER		
Değiştiren Kanunun, KHK’nin Numarası	Değiştirilen Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7395	1) 35	15.12.1959
1056	2) + Ek Madde 1	17.07.1968
1444	3) EK Madde 1	25.07.1971
1744	4) 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 19 ile 34. Maddeleri; + Ek Madde 2, +Ek Madde 3, + Ek Madde 3, Ek Madde 4, Geçici Madde 6	04.07.1973
1906	5) 34. Madde, Ek Madde 3	14.06.1975
2655	6) 34. madde	20.04.1982
2896	7) 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 57, 59, 60, 64, 66, 71, 79, 84, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115 ile 116. Maddeleri; Ek Madde 3, + Ek Madde 5, + Geçici Madde 5	23.09.1983
3302	8) 2, 7, 8, 9, 10, 11, 52, 57 ile 62. Maddeleri; Geçici madde 2	19.06.1986
3373	9) 1, 6, 7, 11, 12, 17, 31, 32, 34, 52, 64, 71, 84, 116, maddeleri	28.05.1987
3493	10) 14, 91, 92, 94, 85, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 107, 110 ile 111. maddeler	11.11.1988
4079	11) 12. maddesi	08.03.1995
4114	12) 76, 83, 105 ile 110. maddeler	08.07.1995
4569	13) 75. Madde; + Ek Madde 6, + Geçici Madde 7	30.05.2000
4570	14) 75. Madde, + Ek Madde 6	30.05.2000
4629	15) 64. Madde ile Ek Madde 3 (Yürürlükten Kaldırma)	1/1/2002 tarihinden geçerli olmak üzere 3/3/2001
44 yılda toplam 15 değişiklik ! (Yıllık Ortalama Değişiklik: 15/44 = 0,341) Anayasa Mahkemesi iptal kararı yok !		

2003-2021 DÖNEMİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER		
Değiştiren Kanunun, KHK'nin Numarası	Değiştirilen Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
1) 4915	16) 77. madde	11.07.2003
2) 4999	17) 1/H, 2, 7, 9, 10, 11, 12, 27, 41, 42, 58, 100 ile 116. maddeler; +Ek Madde 7, +Ek Madde 8	18.11.2003
3) 5177	18) 16. madde	05.06.2004
4) 5192	19) 17, 71 ile 108. Maddeler; Ek Madde 8 ve İşlenemeyen Hüküm Geçici Madde 1	03.07.2004
5) 5218	20) 110. madde	21.07.2004
6) 5728	21) 70, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111/a, 112, 113, 114 ile 116. Maddeler; Ek madde 7	23.01.2008
7) 5801	22) +Ek Madde 9	13.08.2008
8) 5831	23) 7, 9 ile 45. maddeler; +Ek Madde 10	27.01.2009
9) 5995	24) 16. madde	24.06.2010
10) 6001	25) 17. Madde; Ek Madde 9, +Ek Madde 11 ve Geçici Madde 8	13.07.2010
11) 6111	26) 19, +Ek Madde 12	25.02.2011
12) 6217	27) 91, İşlenemeyen Hüküm	14.04.2011
13) KHK/657	28) 7. madde	02.11.2011
14) KHK/666	29) 12 ile 71. maddeler	31.12.2011
15) 6292	30) 7, 8, 9, 10, 11, 12 ile 17. maddeler; Ek Madde 9,	26.04.2012
16) 6306	31) +Ek Madde 13	31/05/2012
17) 6444	32) +Ek Madde 11	15.03.2013
18) 6462	33) 71. madde	03.05.2013
Anayasa Mahkemesi 22/5/2013 tarihli, E: 2012/108, K: 2013/64 sayılı Kararı		
Anayasa Mahkemesi 27/12/2012 tarihli, E: 2011/139, K: 2012/205 sayılı Kararı		
19) 6527	34) 31 ile 32. Maddeler; Ek Madde 9	01.03.2014
20) 6552	35) 11+ Ek Madde 14	11.09.2014
21) 6745	36) Geçici Madde 10, Geçici Madde 11	07.09.2016
22) KHK/694	37) 17. madde	25.08.2017
23) 7078	38) 17. madde	08.03.2018
24) 7139	39) 7, 9, 18, 30, 40, 69, 70, 72 ile 73. maddeler; Ek Madde 5, +Ek Madde 15, +Ek Madde 16, +Ek Madde 17	28.04.2018
25) KHK/700	40) 3, 13, 17, 24, 28, 35, 68 ile 77. maddeler; Ek Madde 16	09.07.2018
26) 7201	41) Ek Madde 8 ile Ek Madde 16 ; +Geçici Madde 12	24.12.2019
27) 7255	42) 1, 18, 94, 116 ile Ek Madde 9	28.11.2020
28) 7333	43) 17	28.7. 2021
29) 7346	44) 18	25/12/2021
Anayasa Mahkemesinin 16/7/2020 tarihli ve Esas No.:2018/104; Karar No. 3 Anayasa Mahkemesi iptal kararı var !		

* Çizelgede hem ekonomi politik yönden önem taşıyan hem de görece çokça değiştirilen maddeleri farklı farklı renklendirdim. Ayrıca gerçekleştirildikleri dönemin toplumsal, siyasal ve ekonomik koşullarının gözden kaçırılmaması için değişiklik tarihlerini de belirttim.

6831 sayılı Yasanın en çok değiştirilen (tam 7 kez!) 17. Maddesi'nin şimdilik (2021) en son biçimine göre ise, özetle;

“Savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, hava ayırıştırma, altyapı, katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesislerinin; baraj, gölet, sokak hayvanları bakımevi ve mezarlıkların; Devlete ait sağlık, eğitim, adli hizmet ve spor tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir.”

Bu noktada gözden kaçırılması gereken bir gerçeklik, 6831 sayılı yasanın 2021 yılı sonu itibarıyla bulunan toplam 17 “Ek Maddenin” 11’inin, toplam 12 “Geçici Maddenin” ise 5’inin AKP döneminde getirildiğidir.

Öte yandan, AKP öncesi ve döneminde yapılan yasa değişikliklerini dönemsel olarak karşılaştırılmalı olarak aşağıdaki çizelgede özetledim:

Ah şu Ek Madde 16, ah...!

Nerdeyse yirmi yıl geçti; “2B serüvenini” bilmeyen genç arkadaşlarımız olabilir; uzun bir “hikâye” ... Çok kısa olarak anımsatayım: 6831 sayılı yasanın 2. Maddesi “B” bendi, dayanağı Anayasanın 169 ile 170. Maddeleri olan bir düzenleme. Bu düzenlemeye dayanılarak 1973-2002 yılı döneminde hukuksal olarak “orman” sayılan yaklaşık 500 bin hektar ki, tümüne yakını “devlet ormanı” sayılan yer, 31.12.1981’den önce “orman” niteliğini yitirdiği gerekçesiyle işgalcilerine satılmasıdır. Siyasal iktidar bu arazileri “25 milyar dolar gelir sağlanacak” savıyla satmaya, bu amaçla Anayasayı bile değiştirmeye kalkışmıştır. Başaramayınca 2012 yılında 6292 sayılı yasayı çıkarak söz konusu arazileri parası olan herkese satmaya başladı. Satıp “25 milyar dolar” sağlayabilirdi mi, hayır 6292 sayılı yasayı on kez değiştirmesine, akla gelmedik yollara başvurmaya karşın, satamadı. Satamadı ama “2B” uygulamasını sürdürdü. Siyasal iktidarın gözü öylesine kardı ki, bu kez 2018 yılında 6831 sayılı yasaya çok daha vahim Ek Madde 16’yı getirdi. Anayasaya aykırılığın “daniskası” olan Ek Madde 16’ya göre;

“Orman ve Su İşleri Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan yerler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte üzerinde yerleşim yeri bulunan ya da yerleşim yeri oluşturulması uygun olan taşlık, kayalık, verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan alanlardan, sınırları Cumhurbaşkanınca belirlenen alanlar, Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre Orman Genel Müdürlüğünce orman sınırları dışına çıkartılarak tapuda Hazine adına tescil edilir. Orman sınırları dışına çıkartılan alanın iki katından az olmamak üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek üzere tahsis edilir.”¹

1 İlginçtir, bu düzenlemede “...orman sınırları dışına çıkartılarak tapuda Hazine adına tescil...” edilecek arazilerin satılmasıyla ilgili bir kural yoktur. Bu yoksunluk, ilgili Yönetmelikle de giderilmemiştir. Ancak Yönetmeliğin 8. Maddesinde öyle bir düzenleme yapılmıştır ki, bencileyin bir “delinin” kalmışsa kalan aklını tümünden kaçırtır:

“(1) Bu Yönetmeliğe göre yapılacak orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine; ilgili valiliğin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Milli Emlak Dairesi Başkanlığı ve Milli Emlak Müdürlüğünün söz konusu sahanın bağlı bulunduğu Bölge Müdürlüğünden talepte bulunması üzerine başlanır. Her mahalle veya köy için talebin ayrı ayrı yapılması gerekir.”

Demek oluyor ki, süreç “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Milli Emlak Dairesi Başkanlığı ve Milli Emlak Müdürlüğünün” isteği üzerine başlatılacak ilgili orman bölge müdürlüğünde oluşturulacak bir “inceleme heyetinin” hazırlayacağı yazanak Orman Genel Müdürlüğü tarafından yalnızca “talebin mevzuata uygun” olup olmaması yönünden değerlendirilecektir. Sonra? Sonrası “gücü gücü yetene” süreci başlayacaktır. Yazık, çok yazık!

6831 Sayılı Orman Kanunu’nda 2002 Öncesi ve Sonrasında Yapılan Değişiklikler

2003-2021 dönemindeki 19 yılda toplam 29 değişiklik yapılmıştır! (Yıllık Ortalama Değişiklik: $29/19 = 1,526$) Üç de Anayasa Mahkemesi iptal kararı var!
1956-2021 dönemindeki yıllık ortalama değişiklik: $44/64 = 0,687$ 1956-2002 dönemindeki yıllık ortalama değişiklik: $15/47 = 0,319$ 2003-2021 dönemindeki yıllık ortalama değişiklik: $29/19 = 1,526$
2003-2021 dönemindeki Yıllık Ortalama Değişiklik; 1956-2002 dönemindekinin 4,784 katı! 1956-2021 dönemindekinin 2,221 katı!

Bu “2B” uygulamasından çok daha vahim bir düzenlemedir: Düzenleme;

- Anayasanın özellikle 44, 169 ile 170. Maddelerine tümüyle aykındır: Bu bağlamda Anayasanın yalnızca 169. Maddesini anımsatacağım: Bildiğiniz gibi bu maddede;

“...31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.”

kuralına yer verilmiştir. Ek Madde 16'daysa bir tarihsel sınır yoktur. Daha doğru bir söyleyişle, Anayasadaki “31.12.1981” tarihsel sınırı 6831 sayılı yasaya “bir gece ansızın” eklenen Ek Madde 16'yla “19/4/2018” tarihine çekilmiştir. Böylece bu düzenlemeyle iki tarih arasında “devlet ormanı” sayılan yaklaşık 100 bin hektarı orman-sızlaştıran yaklaşık 250 bin kişi için “af” çıkarılmıştır.

Öte yandan maddeyle “...yerleşim yeri oluşturulması uygun...” yerlerin de hukuksal olarak “orman” sayılmaması olanaklı kılınmıştır.² Açıktır

ki bu, Anayasanın 169. Maddesine aykırılığı bir yana, “orman” sayılan yerlerin daraltılmasını sürekli kılan bir düzenlemedir.

- “...taşlık, kayalık, verimsiz” sayılan yerler orman ekosistemlerinin en az ağaçlar kadar önemli bir ögesidir; kesinlikle yapılaşmaya açılmaması gerekir. Bunun yanı sıra “verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan” sayılan yerlerde yapılması gereken ekolojik olarak gerekli ve olanaklıysa yeni “verimli” orman ekosistemlerinin oluşturulmasıdır
- Maddede belirtilen yerlerin yapılaşmaya açılmasıyla orman ekosistemlerinin bütünlüğü daha da parçalanacak, yabani yaşam dengesi bozulacak, başta orman yangınları olmak üzere orman ekosistemlerinin çeşitli olumsuzluklara karşı korunabilmesi daha güçleşecektir.

da yapılmış:

“r) Yerleşim yeri: Devlet ormanlarında 28/4/2018 tarihinden önce yapılan; Devlet ormanı sınırına bitişik kısımlarında belde, köy veya mahallenin toplu yerleşim alanlarının kesintisiz devamı halinde gelmiş bir ya da birden çok, Devlet ormanı sınırları içerisinde ise en az beş adet olmak üzere içerisinde sürekli ya da dönemsel ikamet edilen toplu yapılar, özel iş yerleri, kamusal binalar ile ahır, samanlık, ambar, avlu gibi müştemilat, yol ve tesisler gibi müşterek olarak kullanılan yerleri”,

Şimdi şöyle bir düşünün: Böylece artık “devlet ormanı” sayılmayabilecek bu gibi yerleri satın alıp yazlık ya da kışlık yahut dört mevsimlik yaşanabilecek konutlar, “özel işyerleri” vb.; artık aklınıza ne gelirse yapılabilecek... “- Peki, kimler yapılabilecek?” diye sormayın artık, onu da ben mi söyleyeceğim?

İşte “2B serüveninin” sonuçları...Şimdi çok daha vahimi gündemde...

Sonuç olarak ben diyorum ki, yasa önerisi yasalaşırsa...

Söz konusu yasa teklifiyle 6292 sayılı yasaya getirilmesi amaçlanan Ek Madde 1'le;

“: (1) 6831 sayılı Kanunun Ek 16'ncı maddesi hükümlerine göre üzerinde yerleşim yeri bulunduğu gerekçesiyle orman sınırları dışına çıkartılarak tapuda Hazine adına tescil edilen taşınmazların 3402 sayılı Kanunun ek 4'üncü maddesi hükümlerine göre kadastro yapılır. Kadastro tutanağının beyanlar hanesindeki bilgiler tapu kütüğünün beyanlar hanesine de aynen aktarılacak hak sahipliği belirlenir. Bu taşınmazlar, bu Kanunun 2/B alanlarında kalan taşınmazların satışına ilişkin hükümleri kıyasen uygulanmak suretiyle hak sahiplerine doğrudan...”

satılabilecektir. Kesinlikle “2B” benzeri uygulamalara yol açabilecektir.

Bu düzenlemenin “**2B alanlarında kalan taşınmazlar**” gibi –“kıyasen”- satılması da Anayasanın hem 169 hem de 170. Maddesine açıkça aykındır ! 6831 sayılı yasanın Ek Madde 16'sı ile siyasal iktidarın 6292 sayılı yasaya getirmek istediği Ek Madde 1, Anayasanın 169. Maddesindeki

“...orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz.”

kuralına da açıkça aykındır.

Öte yandan; daha önce de belirttiğim gibi, 6831'deki Ek Mad-

2 Büyük bir olasılıkla siz de Ek Madde 16'da geçen “yerleşim yerinin” nasıl bir yer olduğunu ya da olabileceğini merak ediyorsunuz sanırım. İlgili Yönetmeliğin tanımları içeren 4. Maddesinin 1. Fıkrasında bu merakınızı giderecek bir tanım

(Aktaran Pelin Pınar Giritlioğlu; “Planlama Perspektifinden Orman Sınırı Dışına Çıkartılan Alanlar Sorunu: İstanbul Örneği”, Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, 2020;30(2) Ankara, Sayfa 217)

de 16’ya göre “devlet ormanı” sayılan bir arazi üzerinde “... **bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte üzerinde yerleşim yeri**” varsa bu bir suçtur. Dolayısıyla bu yerleşim yerlerini sahiplenene kişi ya da kuruluş da suçludur. Bu nedenle yapılması gereken, bu kişi ya da kuruluşların 6831 sayılı yasaya göre “işgal” suçundan cezalandırılmasıdır; “affedilmeleri” bu tür eylemleri özendirilecektir. Suç işlenerek edinilmiş bir kazanım ise hiçbir kişi ya da kuruluşu “hak sahibi” yapmaz, yapamaz, yapmamalı!

“Parası olanların düdüğü daha kolay çalabilmesi” hedefleniyor...

6292 sayılı **Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun**’nun başlığı yanıltıcıdır; “orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenme-

siyle” uzak yakın hiçbir ilişkisi yoktur. Böyleyken Yasa önerisiyle 6292 sayılı yasaya getirilmek istenen Geçici Madde 1’le yapılacak satışlarda

- Bir yandan başvuru bir yandan da ödeme süreleri uzatılmak;
- Ödeme bedellerini geciktirenlerin yapacakları ödemeleri TÜFE artışları oranında artırmak istenmektedir.

TBMM’deki söz konusu yasa önerisi, 6292 sayılı yasaya getirmek istediği **Ek Madde 1** ile **Geçici Madde 1**, siyasal iktidarın, deyimim tam anlamıyla “denize düştüğü için yılanı sarıldığını” bir başka göstergesidir. “Yılanın” siyasal iktidara yapabilecekleri beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren kısmı söz konusu yasa önerisi öngörülüyor gibi yasalaştırılabilirse “devlet ormanı” sayılan yerlerde çeşitli yöntemlerle yapılagelen yağma-ya yeni boyutlar kazandırması-

dır. Henüz Nisan başındayken, daha açık bir söyleyişle “orman yangını mevsimi henüz açılmamışken” Çanakkale’de, Balıkesir’de, Osmaniye’de çıkarılan ya da çıkan orman yangınları bu gidişin ayak sesleridir bence.

Aman ha aman ha...

İşte, siyasal iktidarın doksana yakın milletvekilinin imzasıyla 25 Mart 2022 günü TBMM’ye gönderdiği **“Hazineye Ait Taşınmaz Mallarının Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”yle yapmaya çabaladığı düzenlemelerin kesinlikle bu bütünsellik içinde değerlendirilmesi gerekiyor. Bu noktada doğa/orman korumacı duyarlılık ne yazık ki tek başına yeterli değildir.

Gene Orman Yangınları ve Gene “Kör Dövüşü”

Aziz Bozatlı - azizbozatli@gmail.com

Giriş

Orman yangınları özellikle Akdeniz coğrafyasında ekosistemin bir bileşenidir. Biz ormancılar, orman yangınları için üzülürüz ama medyanın yangın haberlerine özgü “ciğerlerimiz yanıyor” “manşetlerine bakarak, karalar da bağlamayız. Ülkemizde 1945 yılından beri her yıl ortalama 7 bin hektar orman yanar ve yasal olarak büyük ölçüde de tekrar ormanlaştırılır. Gerçekte karalar bağlanacak durum ise ormanların amaç dışı kullanımının sınır tanımayan artışıdır. Ülkemizde son yıllarda yılda 36 bin hektar orman alanı, madenler ve çeşitli tesisler için, hemen tamamı geri dönülmeyecek şekilde orman rejimi dışına çıkarılmaktadır. Biz buna yangından çok daha fazla üzülürüz, çevrecilerin de duyarlı yurttaşlarımızın da üzülmesini gerektiren asıl felâket budur.

Geçen yıl Muğla ve Antalya başta olmak üzere yüz bin hektardan fazla alanın yanmasına neden olan büyük yangın ve bu yıl 22 Haziranda 4 500 hektar alanın yanmasına neden olan Marmaris yangınıyla orman yangınları olgusu farklı bir boyut kazandı. Yangınların yerleşim yerlerine zarar vermesi nedeniyle 6360 sayılı yasa uyarınca orman köyleri de mahalle statüsü kazanmış, ilgili belediyeler de yangınla mücadelenin bir bileşeni haline gelmiştir.

Taşra hizmetinin büyük bölümünü Doğu Akdeniz’de geçirmiş bir emekli olarak, medyadaki “kör dövüşü” şeklini almış olan yangınla mücadele görüntülerini şaşkınlıkla izlemekteyim.

Sözlük anlamı “Aynı şeyi gerçekleştirecek kimselerin birbirinden habersiz ve birbirini engelleyecek biçimdeki düzensiz çabaları” olan kör dövüşü, medyada izlediğim orman yangını görüntüleri için kullanılabilecek en insafli tanımlama olacaktır. Yangınlarla ilgili olarak, söndürme planları yapılırken de yangınlar sırasında da ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarını sürece dahil etmek ve eşgüdümü sağlamaktan Orman Örgütü sorumludur. Öyle anlaşıyor ki, merkezi hükümet şimdiye kadar birçok olayda olduğu gibi orman yangınlarında da muhalif belediyeleri sürece dahil etmekten kaçınmaktadır. Kaldı ki tüm imkân ve kapasitenin tek merkezden yönetilmemesi, yangınla mücadelede zafiyet yaratarak kayıplarımızın artmasına neden olmaktadır. Kamuoyu böyle bir felakette işin uzmanı teknik yetkililerden tatmin edici bir bilgi alamazken, medyamız ulaşabildiği kimselere mikrofon uzatıp, yeterli bilgi sahibi olmayan kişilerin haddini aşan yorumlarını kamuoyuna yansıtarak bilgi kirliliğine çanak tutmaktadır. Kamuoyuna yansıtılan en kirli bilgi

de uçakların çok önemli, hatta vazgeçilemez ve yegâne yangın söndürme aracı sanılmasıdır.

Medyayı izlediğimizde, konuyu bilen birinin hemen görebileceği ve “kör dövüşü” nitelemesini doğrulayan birkaç örnek vermek gerekirse;

Karayolu kenarındaki ağaçların iş makineleriyle yanı belinden kınılıp-yıkılarak sözümler ona şerit açılmaya çalışılması, arazözlerin hortumlarının işçiler tarafından alevlerin üzerine yönlendirilmesi ve hiçbir yararı olmamasına rağmen hala devam edilmesi, hava araçlarının alevlerin en yoğun olduğu noktalara sularını boşaltmaları...vb. Belli ki gerek yerdeki işçiler gerekse hava aracı ekipleri küçük bir ön eğitim dahi almamışlardı. Aksi takdirde suyun alevlerin önündeki yanmayan kısma sıkılması veya boşaltılması gerektiğini, alevlere sıkılan suyun hiçbir yararı olmadığını, bilmiş olacaktı.

Bu girişten sonra söz konusu yanlışların nedenlerini, nelerin yapılması gerektiğini fazlaca teknik ayrıntıya girmeden, haliyle bazı konuları da dışlayarak, ormancı olmayanların da anlayacağı sadelikte ana hatlarıyla belirtmeye çalışacağım.

Orman Yönetiminin yapılacak iş ve işlemlerin yangın sonra-

sındakileri konu dışında tutarak, yangın mevsimi öncesinde ve yangın söndürme sürecinde yapılacak işler olarak iki başlık altında toplayabiliriz.

Yangın mevsimi öncesinde yapılacaklar

A- Merkez Yönetimince Yapılacaklar

Kullanılacak hava araçları sağlanır. Konuşlanacağı bölgelere tahsis edilir. Taşra birimlerinin araç, gereç, ekipman ihtiyacı karşılanır. Ormanların yangına dirençli hale getirilmesi amacıyla yangın emniyet yol ve şeritlerinin tesisi için taşra örgütlerine gerekli ödenekler sağlanır. Yangınla mücadelede görev alacak işçiler için yeterince kadro ve ödenek tahsis edilir. Yangın bölgelerine tecrübeli ve liyakatli teknik kadroların atanması sağlanır. Yangınla mücadelede çalışacak işçilerin tercihen yerel orman köylüsünden seçilerek alınması için gereken mevzuat kolaylıkları ve gerekirse değişiklikleri yapılır. Yangın hizmetlerindeki hiçbir personel ataması yandaş kayırma, adama iş bulma düşüncesiyle yapılmaz. Nasıl ki ordumuz sınırlarımız içinde ve ötesinde sayısız harekât yapıyorken oradaki komutanların işine karışmak kimsenin aklına gelmiyorsa orman yangın mahalline de Orman Genel Müdürü ve daha üstündeki hiçbir devlet yetkilisi gitmemelidir. Haber almak için her türlü imkân zaten varken orada fiilen bulunmak yangınla savaşanları meşgul ederek, söndürme sürecine zarar vermektan başka bir amaca hizmet etmez.

B- Taşra Yönetimince Yapılacaklar

Öncelikle 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 69. Maddesinin amir hükmü olarak "Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik" uyarınca, "Yangın Söndürme Planları" hazırlanır veya güncellenir. Bu planlar hazırlanırken özellikle yerleşim yerlerinin civarında alınacak önlemler, ilgili belediyelerle eşgüdümlü olarak planlanır. Vali'nin onayından geçer, yani yürütülmesi merkezi yönetimin sorumluluğuna girer. Bu planın uygulayıcısı ve birinci derecede sorumlusu, yerel orman birimleridir. Bu yönetmeliğin 22. Maddesine göre bir orman yangınına yangın amiri yönetir. Yangın amiri ise yangın sırasında orada bulunan en yüksek orman memurudur. Bu kişi geleneksel olarak orman işletme müdürüdür. Daha üst bir orman yetkilisinin bu görevi üstlenmesi ancak işletme müdürünün yöreyi bilmemesi, yeterince yangın tecrübesi olmaması durumunda söz konusu olmalıdır.

Bu çerçevede olası bir yangında eşgüdümlü olarak mücadele edecek yangın amirleriyle ilgili belediye başkanları ve belediye yetkilileri yangın mevsimi öncesinde birçok kere bir araya gelerek olası yangın senaryoları üzerinde çalışmalı, birbirlerini yakından tanımalıdırlar.

Sağlanan olanaklar ölçüsünce ihtiyaç duyulan yerlerde yangın emniyet yol ve şeritleri açılarak, ormandaki üretim artıkları ve devrikler temizlenerek, mümkün olduğunca yanıcı kütle uzaklaştırılarak, ormanlar yan-

gın mevsimine hazırlanmalıdır.

Yangın gözetleme ağı kadro, araç-gereç ve donanım itibarıyla gözden geçirilerek, yeni teknoloji olarak drone (uçan göz) kullanılıyorsa, o sistem işler hale getirilerek, ilk müdahale ve hazır kuvvet ekipleri kadro, araç, gereç yönünden tamamlanarak, yangınla mücadele edecek personel hazır hale getirilmelidir.

Yangın Sırasında Yapılacaklar

Orman yangını haberini alan en yakın ilk müdahale ekibi yangına en önce gidecek ekiptir. Buraya varsa karayoluyla yoksa veya uzaksa helikopterle ilk müdahale ekibi ulaştırılır. Bu ekip ihtiyaç duyarsa, onlara zaman kazandırmak için yangının ilerleme istikametinde hava aracıyla ıslatma yapılabilir. İlk müdahalenin herhangi bir hava aracıyla su boşaltılarak yapılmasıyla bir yangının kontrol edilebilmesi veya söndürülmesi genelde mümkün değildir. Hava araçları yangın söndürme aracı değil, yardımcı araçlardır. Hava hallerinin etkisi olmakla birlikte genel olarak yangınların büyüme nedeni, yerden müdahalenin geç yapılmasıdır. Temel amaç hızlı müdahale ile yangını kontrol altına alıp, büyümesine engel olmaktır. Büyüyen hiçbir orman yangınına hava araçlarıyla söndüremezsiniz. Genel olarak bu ölçekteki yangınlar ancak doğal sınırlara veya engellere ulaştınca dururlar.

Yangının kontrolden çıkıp büyümesi durumunda, hangi yer ekiplerinin takviye olarak sevk edileceği ve hangi hava araçlarının nasıl kullanılacağı sahadaki

“yangın amiri” tarafından belirlenir. Kimse kendi inisiyatifi ile hareket edemez.

Hava Araçları Kullanımı

Helikopter, yukanda belirttiğim gibi, özellikle yolu olmayan veya zor ulaşılan noktalara ilk müdahale ekibi indirerek, devam eden yangınlarda yangının ilerleme istikametinde alanı ıslatıp yer ekiplerine fırsat yaratarak faydalı olabilen bir hava aracıdır.

Uçak kullanımı ise helikopter kadar da verimli değildir. Yangın söndürmede faydasının ne kadar olduğu ölçülemeyen, tartışmalı ve çok pahalı olan bu araçların yangınla mücadelenin temel bir ögesi olarak düşünülmesi doğru bir yaklaşım değildir. Televizyon programlarında yapıldığı gibi yangınla mücadelenin uçak ve helikopter alımına ve/veya kullanımına indirgenmesi son derecede yanlışır. Bu konuda gözlemlediğim bir başka temel yanlış ise: uçak ve helikopter kullanımının, OGM’yi yangınla mücadelede önleme odaklı değil de söndürme odaklı bir politikaya yönlendirdiğidir.

Uçak ve helikopter orman yangını söndürmez, ancak yardımcı olur. Ne kadar yardımcı olabileceği ne kadar uygun hava aracının kullanıldığına, yer hizmetleriyle ne kadar iyi koordine edildiğine ve nasıl sevk ve idare edildiğine bağlıdır. “Zafer piyadenin süngüsünün ucundadır” şeklindeki askeri söyleme uygun olarak, orman yangınlarına ilk müdahale edecek olan da son noktayı koyacak olan da alandaki yangın işçisidir, orman köylüsüdür. Havadaki bir uçağın

ücreti ile yerde yüzlerce yangın işçisi işlendirebilirsiniz. Çoğu kez havadaki yabancı kiralık uçak sayısından yerdeki yangın işçisi sayısı daha önemli ve daha anlamlıdır.

Kurumların ayrı ayrı uçak ve helikopter edinmeleri ve/veya kiralamalarının kamuya daima daha pahalıya patladığını yaşıyarak öğrendik. Orman teşkilatı hava aracı kullanıcısıdır, işletmecisi değildir. Kamunun orman yangınlarında, tarımsal ilaçlamada, sel, deprem, arama, kurtarma vb. hizmetlerde kullanacağı helikopter ve uçaklar, Türk Hava Kurumu (THK) veya benzeri tek bir uzman kamu kurumunun elinde toplanmalıdır. Bu kuruma kamuda ihtiyaç duyulan hizmetlere uygun hava araçları bir teknik kurul tarafından tespit edilerek satın alınmalıdır. İhtiyacı olan kurum uygun hava aracını “devletin her yıl belirleyeceği kira bedeliyle” o kurumdan kiralamalıdır. Böylece personel, işletme ve bakım giderleri en aza ineceği gibi, her yıl uçuş ekiplerinin daha fazla deneyim kazanılmasıyla çok daha güvenli ve etkin hizmet verilecektir. Kiralamalardaki yolsuzluk şaibeleri de önlenmiş olacaktır.

Yangınlarla Mücadeledeki Başarısızlığın Temel Nedenleri

Son yirmi yıldan beri ormancılığımızda yaşanan tüm olumsuzlukların kökeninde, 1937 den beri özenle kurulan devlet ormancılığından bir sapma, bir eksen kayması olarak nitelenebilecek olan “**Devlet ormancılığından millet ormancılığına geçiyoruz**” söylemi bulunmak-

tadır. Sektörü yönetenlerin de tanımlayamadığı ve içini bir türlü dolduramadığı bu ucube söylemin peşine takılarak:

- Orman örgütü hizmet üreten değil hizmet alan konuma getirilmiştir. Ormanlar teknik personel için bir laboratuvar olmaktan çıkmıştır. Teknik personel ormana yabancılaşmıştır. Ormanlar idareye hizmet satan müteahhitlerin ve onların işçilerinin yolgeçen hanına dönmüştür. Ağaç damgalama işi bile hizmet alımının konusu yapılarak, ormancının neşteri olan damga çekici de müteahhitlere teslim edilmiştir. Orman idaresi ormanlardaki egemenliğini kaybetmiştir. O kadar ki, dikili satış alan bir müteahhadin işçileri bir bölge şefimizi ormanda darp edebilmiştir.
- Tüm hizmetler hizmet alımının konusu yapılarak köylü, çevresindeki birçok orman işini ve hane gelirinin çoğunu kaybetmiştir. Böylece orman köylüsünün ormana yabancılaşmasına neden olunmuştur. Eski Türkiye’de orman köylüsünü kaldırmak için bir genel müdürlük dahi kuran Orman İdaresi, yeni Türkiye’de orman köylüsünü ormana küstürmüştür. Neredeeen, nereye(!)
- Dikili satışlar yaygınlaştığı için köylü 6831/40 madde haklarını kaybetmiştir.
- Yangına ilk müdahale ekipleri eskiden orman köylülerinden ve askerliğini özel-

likle komando olarak yapmış gençlerden oluşturulurdu. Şimdilerde yandaşlara iş bulma kaygısıyla ormana ve yöreye yabancı işçilerden kurulan ekipler, yangınlara çok geç müdahale etmektedirler.

- Orman örgütünün teknik personelinin atama ve yer değiştirmesinde “rotasyon” uygulaması, genelde çok gerekli olan ormancılıkta uzmanlığın oluşmasını engellemiş ve konumuz özelinde de yangınla mücadelede zafiyet oluşmuştur.
- Orman yangınları konusu medya ve muhalefet partileri tarafından da eksik algılanmakta yukarıdaki temel politika sapmalarına dokunmayıp, hükümet üzerinde hava aracı edinme baskısı yaratarak, bir başka yanı sıra çanak tutmaktadırlar.
- Son 20-30 yılda hava aracı kullanımı, yangınla mücadelenin vazgeçilmez ilkesi olan yerden ilk müdahale hızımızı düşürmüştür.
- Hava aracı kullanımı çok yanlış olarak, örgütümüzü önleme odaklı politikalarından söndürme odaklı politikalara yöneltmiştir.

Neler yapılmalı?

Ben yirmi yıldır yazları Bodrum'da yaşamaktayım. Muğla'nın Yılanlı haricindeki tüm işletmelerini kabaca biliyorum. Bu bölgede geçmişte gerek gençleştirme bloklarında ve gerekse yangınlar sonrasında çok başarılı doğal gençleştirmeler yapılmıştır. Bu genç ormanlar-

daki yangın emniyet yol ve şeritleri çok yetersizdir. Yangınların büyümesinin önlenemesinin bir önemli nedeni de bu yetersizliktir. Orman örgütünün tüm imkânları seferber edilerek en fazla iki yılda tüm yangın emniyet yol ve şeritleri tesis edilmelidir.

“Yerden en kısa sürede müdahale edilmesi” yangınla mücadelede temel ilkesi olacak şekilde ilk müdahale ekipleri, mevcutların en az iki, üç katına çıkarılmalıdır. Şimdilik karavan ve konteynerlerde hizmet vermeli zamanla daha kalıcı tesislere kavuşturulmalıdır.

Gerektiğinde ormanlara giriş çıkışların çok olduğu yerlerde gezici ilk müdahale ekipleri devriye görevi yapabilirler. Birkaç uçak kiralamak yerine bu uygulamanın yapılması yangınların büyümesini önleyerek zaten uçak ihtiyacını ortadan kaldıracaktır. Uçak bizim için itihale teknolojidir. Yerden çok hızlı müdahale ise yerli ve millidir. Helikopter de zaten öncelikle ilk müdahaleyi hızlandıracağı için gereklidir.

Unutulmamalı ki Akdeniz bölgesinde bundan 40-50 yıl önce

de aynı ormanlar vardı ve bizler hava aracı ve arazöz dahi olmadan hızlı müdahaleyi önceleyerek yangınların büyümesine engel olabiliyorduk.

Yangınla mücadelede çalışacak tüm işçilerin mahalli orman köylerinden alınmasının tüm hukuki ve idari şartları oluşturulmalı, siyasi mülahazalarla istihdam yapılmasından vazgeçilmelidir.

Geçen yılki çok büyük yangınlardan sonra gördük ki, yanık sahaların boşaltılması alelacele yapılmakta, bu işleri odun kullanan sanayi kuruluşları yönlendirmektedir. Deyim yerindeyse “felaketi fırsata dönüştürerek” çok ucuza hammadde kapatmaktadırlar. Diğer taraftan bu kuruluşların baskısıyla Orman Genel Müdürlüğü'nün son yıllarda, kur artışından kaynaklanan yurtdışı hammadde fiyatlarının yükselişine bağlı olarak, odun üretimi artışına zorlandığı da bilinmektedir. Zamanla bu spekülasyon da netleşecek ama unutulmayıp bir kenara yazılmalıdır.

Son söz: Orman yangınlarıyla mücadele yerde başlar, yerde biter.

0530 917 11 12

Bip İhbar Hattı

Orman Yangınlarıyla Mücadeledeki Stratejiler Üzerine

Tufan ANAMURLUOĞLU

Ülkemizin ormancılık teşkilatı orman yangınları konusunda stratejisini belirlemiştir. Bunlar; a-Yangın çıkmasını önleyici tedbirler: Eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları, b- Erken uyarı, hızlı ve etkin müdahale: Olası yangınların erken haber alınması, söndürme unsurlarının etkin kullanılması ve c-Yanan orman alanlarının yeniden ormanlaştırılması.

Bu strateji genel anlamda hiçbir zeminde tartışılmamıştır. Çünkü doğruluğu konusunda bir şüphe duyulmamıştır. Diğer bir deyimle hiçbir kesim bunların yanlışlığını iddia etmemiştir. Ancak belirlenen bu stratejilerin ne kadar uygulanabildiği, yani ne kadarının hayata geçirilebildiği tartışılabilir bir konudur. Buradan hareketle;

Yanan orman alanlarının yeniden ormanlaştırılması hususu, ufak tefek tartışmalara konu edilebilse de (yanan büyük alanların bir yıl içinde ormanlaştırılması hedefi zaman zaman teknikten ödün verilmesi, zaman zaman da çalışan meslektaşlarımızın insanüstü gayretlerini gerektirmesi yönüyle), genel anlamda toplumda son derece olumlu tepkilere yol açmaktadır. Bu yönüyle stratejinin 3. basamağı tartışma konusu yapılmamalıdır.

Orman yangınları konusundaki stratejinin uygulanmasında tartışılması gereken yönler 1. ve 2. basamak olmalıdır. Her şeyden önce ilk basamak olan “yangın çıkmasını önleyici tedbirler” dediğimiz eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları uygulamada ne kadar etkili olabiliyor? Stratejideki amaç, yangın çıkmasına neden olan ve orman içi/bitişğinde yaşayan insanların davranış biçimlerini değiştirecek eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarıdır. Yangınların %80-90’ının kaynağı olarak görülen bu insanların günlük yaşam tarzlarının/alışkanlıklarının, yangına sebebiyet vermeyecek şekilde değiştirilmesini sağlayacak bir çalışmadan söz edildiğini anlıyoruz. İfadesi çok güzel olmakla birlikte, yapılma yöntemlerinin gelişigüzel ve sıradan olduğunu görüyoruz. Şöyle ki, henüz bu insanların yangın çıkarma riski/potansiyeli taşıyan davranışlarının bilimsel temele dayalı olarak ülkemizdeki tespiti dahi yapılmamıştır. EFFİS tarafından belirlenen “yangın çıkış nedenleri grupları” kullanılmaktadır. Oysa daha bilimsel tabanlı bir araştırma projesi ile ülkemiz insanlarına özgü “yangın çıkış nedenleri” belirlenemez mi? Hem de bunun Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri tarafından yapılması uygun olmaz mı? Bazı meslek mensupları tarafın-

dan ne işe yaradıkları tartışılan ve hor görülen Araştırma Enstitülerimiz de işe yarar hale gelmiş olmaz mı?

Her şeyden önce gelişmiş ülkelere bakıldığında, yangın önleme çalışmalarına ayrılan kaynağın toplam kaynağa oranı en az %50 veya üzeri olduğu görülmektedir. Oysa ülkemizde bu oran %10-20 civarında kalmaktadır. Büyük çoğunluğu bilinçsiz insan kaynaklı (ihmal ve dikkatsizlik nedeniyle) orman yangınlarımızın hangi davranışlar sonucu çıktığı ve bu davranışların hangi yöntemlerle değiştirilebileceği hususları daha somut ortaya konabilirse, stratejinin birinci basamağı çözülmüş olur. Yani bütün hedef birinci basamağın (yangın çıkmasını önlemek) başarılı olmasına yönlendirilmedir. Sorun birinci basamakta çözülmürse, zaten diğer basamaklara fazla bir ihtiyaç kalmayacaktır. Sözün özü, gerçek anlamda hedef kitlenin eğitimi ve bilinçlendirilmesi.

Gelelim stratejinin ikinci basamağına; Orman teşkilatı, yangının erken haber alınması noktasında önemli evrilmeler yaşamaktadır. Telefon ihbar hattı, kameralı gözetleme, İHA kullanımı gibi teknolojik kullanımlar çok yerinde uygulamalardır. Artık dağın tepelerine kurulan kulelere 24 saat insan çıkarmak

suretiyle yangın gözetlenmesi metodu tamamen terkedilmeye çalışılmalıdır. Bu yöntem maalesef çağın çok gerisinde kalmıştır. Ayrıca sanıldığı kadar da ucuz değildir.

İkinci basamağın “hızlı ve etkin müdahale” kısmında da teşkilat önemli evirilmeler yaşamıştır. 1000 adedin üzerinde arazöz, 300 civarı Su İkmal Aracı ve 2200 civarı İlk Müdahale aracı ile önemli bir araç parkına sahip olmuştur. İş makinesi parkı da önemli ölçüde artmıştır. Eskiden kara ekipleri ile şerit açma yöntemiyle yapılan müdahale sistemi, şimdi su ve köpük kullanılarak daha etkin ve hızlı hale

gelebilmıştır. Görüntü teçhizat yönüyle güzel olmakla birlikte, bu sistemi harekete geçirecek insan gücü yönüyle yeterli olmadığı görülmektedir. Bir arazözde en az 5 kişi olması halinde etkin ve verimli çalışma yapılabilmektedir. Oysa birçok arazözün 2-3 personel ile yangın yerine geldiği, basından yansıyan haberlerden anlaşılmaktadır. Araç ve teçhizatın yeterli olması, bunu etkin kullanıyorsunuz anlamına gelmiyor. Donanımı kullanabilecek yeterli sayıda ve kalitede insan gücüne de ihtiyaç vardır. Donanım ve kullanıcı insan gücü, birbirinin ayrılmaz parçasıdır. Dolayısıyla planlamada ikisi birlikte düşünülmeli-

dir. Bu noktada ormancılık teşkilatı stratejisini belirlerken etkin müdahalede yukarıda sayılan araç ve ekipmanları envanterine almışsa, bunu kullanacak insan gücünü de planlamalıydı. Yoksa milyon dolarlar verilen potansiyeli yüksek araçlar sadece garajlarımızın süsü, törenlerde şatafatlı geçişler yapan reklam aracından öteye geçemez.

Geçirdiğimiz sıkıntılı bir 2021 yangın sezonundan sonra, yaklaşmakta olan yeni yangın sezonunda daha dikkatli, daha hazır bir kurumumuzun olduğunu övünerek söyleyebilmek için gerekli tedbirlerin şimdiden alınmasını bekliyoruz.

Foto: Vehbi TUTMAZ

Orman Varlığımızdaki Değişimler

Or. Yük. Müh. Mustafa KÖMÜRLÜ - Emekli Orman Amenajman Denetim ve Kontrol Başmühendisi, mustafakomurlu@gmail.com

“1973 Türkiye Orman Envanteri”, orman varlığımızla ilgili ilk sağlıklı veri olma özelliğini taşır. Nihayet, 1999 yılında, orman amenajman plan verileri yeniden derlenip, Türkiye orman varlığı değerleri ikinci kez ortaya konulmuş ve aradan geçen süre içerisindeki orman varlığı değişimini görmek yeniden mümkün hale gelmiştir. Bu çalışmayı izleyen dönemlerde; 2004, 2012 ve 2015 yıllarında, ormanların alan, ağaç serveti ve cari artım verilerini içeren istatistikler kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Değişik dönemlere ait ülke orman envanteri değerleri, bir önceki dönem verileriyle karşılaştırıldığında görülmektedir ki, 1973’den bu yana, “genel bir değerlendirmeye” orman varlığı her dönemde artmaktadır. Bu verilerin ayrıntılı incelenmemesinin bir sonucu olarak; özellikle bir kısım siyasetçi ile ormancılık sektör uzmanları arasında, orman varlığıyla ve ormancılığımızla ilgili oldukça iyimser beklentilerin dile getirildiği gözlenmektedir. Şüphesiz ormanların artması istenen bir sonuçtur ; fakat artışların kağıt üzerinde değil de gerçekte olması, orman alanı artarken orman niteliklerinin de amaçlara hizmet edecek şekilde iyileşmesi gereklidir.

Rakamsal karşılaştırmalara göre; bir yandan ülke yüzölçümü içerisinde orman alanı ve verimli ormanların payı yükselmiş görünürken; bir yandan da kamuoyunda “ormanlarımız azalıyor” algısı her geçen gün artmaktadır. Bu arada, tecrübeli meslek çalışanlarının önemli bir kısmının, gözlerinin önünden kaybolup giden devasa ormanlardan söz eden, yanlış tekniklerle içi boşaltılan ve sürekliliği tehdit altına düşen ormanlarla ilgili şikâyetler Derneğimize gelmeye devam etmektedir. İstatistikler artış ve iyileşme gösterirken, bu rakamlara şüpheyle bakan görüşlerin sürekli çoğalması, ortada bir karmaşa olduğunu, burada aydınlığa kavuşturulması gereken hususlar olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifade ile daha ileri analizlere gerek olduğu görülmektedir.

Bu arada, 2B gibi uygulamalarla bazı orman alanlarının sonsuza kadar orman olma özelliğini kaybettiğini de görmekteyiz. 1973-2018 arasında değişik aralarla yayımlanan OGM orman varlığı envanter verilerine göre; Türkiye ormanları alan, servet ve yıllık cari artım bakımından her periyotta “genel anlamda” artmıştır. Burada “genel anlamda” ifadesinin altını çizmek istiyorum. Bu artışların yersel da-

ğılımı değişik nedenlere dayalı olarak farklı olup; bazı yörelerde ise azalış dahi (Atmış, 2017) görülmektedir.

Bu arada, ormanlarımızın kalitesi, optimal kuruluşlara göre farkı, orman alanlarının parçalılık durumu ve fonksiyonel verimlilikleri açısından ne tür seyir içerisinde olduğuna ilişkin elimizde rakamsal veri yoktur.

Alan, Servet ve Cari Artımdaki Gerçek Artışlar ve Nedenleri

1. Alan artışının en önemli kısmı, kırsal kesimde tarım ve hayvancılık yapılmayarak terk edilen arazilerde gelişen ormanlardan, diğer kısmı ise boşluklu kapalı alanlarda yapılan ağaçlandırma çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Bu alanlardaki ormanlarda gerçek anlamda yapısal açıdan iyileşme mevcuttur.
2. Bunun yanında, her periyotta, ormanlardan yapılan resmi ve usulsüz yararlanma, cari artımdan daha az olmuştur. Sonuçta; yasal ya da yasal olmayan yararlanma miktarları, cari artımın hep altında kalmıştır. Örnek olarak alınan 1998 yılındaki usulsüz yararlanmada yakacak odun tüketimi başta gelen faktördür. Daha

sonraları, odun ve tomruk yerine ikame edilen, başta doğalgaz olmak üzere, diğer enerji kaynaklarının ve yapı malzemelerinin yaygınlaşmasına paralel olarak ahşap ürünlere olan talep azalmıştır. Doğalgazın yaygınlaştığı kesimlerde ormanlar üzerinden yük kalkmış, servet artışı ivme kazanmıştır.

Özetle, alansal artışa dayalı servet artışı dışında, cari artım değerlerinin altında yapılan yararlanmalardan kaynaklanan servet artışı (artım birikmesi) olmuştur. Ancak, 2017 yılından sonra odun işleyen endüstrinin kapasite artışı, lif-yonga ürünlerinde talep patlaması yaratmıştır. Bu arada, kapasite artışının ilgili bakanlığın ormanlarımızdaki üretim miktarının yıllık 45 milyon metreküpe kadar çıkarılacağını açıklamasının önemli payı olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bu talep patlaması, beklenen servet ve artım artışını frenlemektedir.

Alan, Servet ve Cari Artımdaki Yapay Artışlar ve Nedenleri

1- 1973 yılında yürürlüğe giren Amenajman Yönetmeliğinde

%41 ve daha fazla kapalı alanlar normal kapalı orman olarak değerlendirilirken; 1991 yılından sonra, %11 ve daha fazla kapalı alanlar normal kapalı orman olarak değerlendirilmiştir:

1973 Yönetmeliğinde % 0-10 kapalı alanlar çok bozuk; %11-40 kapalı alanlar bozuk; %41 ve daha fazla kapalı alanlar normal kapalı orman olarak değerlendirilmiştir. 1991 yılında yenilenen yönetmelikte ise “çok bozuk” kavramı kaldırılarak, % 0-10 kapalı alanlar bozuk orman olarak; %11 ve daha fazla kapalı alanlar normal kapalı orman olarak değerlendirilmiştir. Diğer anlatımla, idari bir düzenleme sonrasında; daha önce bozuk statüsünde değerlendirilen %11-40 kapalı (1 kapalı) alanlar 1991 Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle, verimli orman olarak değerlendirilmiştir. Böylelikle, verimli orman alan, servet ve artım değerleri sanal olarak artmıştır. Bu durum 1973 ve 1999 Türkiye orman envanter değerleri karşılaştırıldığında açıkça ortaya çıkmaktadır (Tablo 1).

1991 öncesinde “bozuk orman” olarak gösterilen alanların servet ve artım değerleri tahmini olarak ve düşük gösterilmiş olup; bu alanlar daha sonra 1 kapalı verimli orman olarak değerlendirilmiş ve ölçüm yapılan örnek alanlar aracılığıyla envanter yapılmıştır. Sonuçta bu alanlar için daha yüksek, sağlıklı servet-artım değerleri ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, verimli ormanlardaki servet ve artım değerlerindeki artış oranı, alan artış oranlarından fazla olmuştur.

2- Teknik ve teknolojik gelişmeler nedeniyle önceden tespit edilememiş ancak daha sonra keşfedilen alanlar:

Ulaşım olanakları ve plan yapımında yararlanılan fotoğraf ve görüntülerin kapsam ve çözünürlüklerinin artmasına paralel olarak, arazi envanterleri zaman içerisinde daha sağlıklı duruma gelmiş, planlarda görülmeyen yeni orman alanları keşfedilmiş veya fark edilmiştir. Bu gibi alanlar daha çok hava fotoğraflarında uçuş açığı olup da ulaşımı çok zor alanlar ile ta-

Tablo 1: 1973 ve 1999 Envanter Dönemi Hasılat ve Alan Verilerinin Karşılaştırılması

Envanter Yılı	Alan ha		Servet m ³		Artım m ³	
	Verimli	Bozuk	Verimli	Bozuk	Verimli	Bozuk
1973	8.856.457	11.342.839	847.033.015	88.479.135	25.604.869	2.458.336
1999	10.027.568	10.735.680	1.113.612.229	87.179.408	31.306.039	2.963.611
Artış	1.171.111		266.579.214		5.701.170	505.275
Azalış		607.159		1.299.727		
%	13	5	31	1	22	21

nın alanları içerisindeki parçalı orman alanlarında ortaya çıkarılmıştır.

Yüksek çözünürlüklü uydu görüntülerinin dijital araçlarla yorumlanmasıyla çizilen meşcere taslakları, daha önce ihmal edilen veya görülemeyen küçük ağaç gruplarını bile ayıracak ölçüde detaya sahiptir. Tespit edilerek envanter kayıtlarına geçen bu alanlar daha sonra orman varlığıyla ilgili rakamsal artış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konularda deneyimli orman amenajmanı plan yapımcıları arasında görüş birliği vardır.

3- Meşcere haritalarının daha detaylı yapılması ve en küçük bölmecik büyüklüğünün 3 hektardan 0,5 hektara düşürülmesiyle ortaya çıkan alanlar:

Özellikle, odun kökenli üretimin tek amaç olduğu ilk planlama periyotlarında olmak üzere; önceki periyotlarda kullanılan bozuk-çok bozuk orman rumuzlu alanlar ile açıklık alanlarının içerisinde bulunan çok sayıda parçalı alan daha sonra yapılan plan yenilemeleri sırasında, bölmecik büyüklüklerinin 0,5 hektara kadar düşürülmesiyle verimli orman rumuzuyla gösterilmiştir. Sonuçta, bu etmenler hem verimli alan, hem servet hem de cari artım rakamlarını artırmıştır.

4- Orman alanlarıyla ilgili olarak kullanılan rumuzların ve tanımlamaların değiştirilmesinden kaynaklanan sanal artışlar:

Bu değişiklikler ya idari kararlara dayanılarak ya da zaman

içerisinde ormancılık anlayışının değişmesiyle, toplumsal beklenti ve taleplerin miktar ve çeşitliliğinin artmasıyla ortaya çıkan fonksiyonel ormancılık anlayışının gelişmesine paralel olarak kullanılmaya başlanan kavram ve rumuzlardan kaynaklanmıştır. Bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- a- Önceleri “çok bozuk- bozuk” olarak nitelendirilen maki-lik alanlar için kullanılan BKBt (bozuk karışık baltalık) ve BDy (bozuk diğer yapraklı tür) benzeri rumuzlar yerine 2012 yılından itibaren “Maka” (maki gençliği), “Maka3” (kapalılık oluşmuş maki gençliği) rumuzları kullanılarak bu alanlar fonksiyonel planlama anlayışının etkisiyle verimli alanlara katılmıştır.
- b- Önceleri kayında tümüyle ve daha sonra da meşede çoğunlukla olmak üzere; baltalık işletme şekli terk edilince, bozuk baltalık rumuzlar kullanılan alanlara “Kna”, “Kna3”, “Ma0”, “Ma”, “Ma3” ve “Mab3” gibi gençlik veya sıklık rumuzları verilerek yenilenen planlarda verimli koru olarak kayıtlara yansımıştır. Baltalık işletme şekli-nden vazgeçilmesi sonrası verilen idari karar ve emirler de açıkça bu tip rumuz değişikliklerinin yapılması yönündedir. Bozuk yerine “ab” rumuzu kullanılan alanlarda daha çok servet ve artım söz konusu olmuştur.
- c- Son plan periyotlarında, daha önceleri çok bozuk-bozuk or-

man rumuzuyla gösterilen bir kısım alanlar, Çzd/BMak, Çkd/a0, Çkcd/Ma, Çsd/Kna3, Çscd/Gnab3 ve Knd/a gibi verimli orman rumuzuyla gösterilmiştir. Bunun gibi daha önceleri kullanılmayan çok sayıda rumuz kullanılarak, aynı yapıyla süregelen ancak daha sonra verimli orman rumuzuyla değerlendirilen alanlar nedeniyle sanal artışlar gerçekleşmiş, buralara envanter sonrası daha fazla artım verilmiştir.

5- Orman kadastro sonrası “orman” olarak nitelendirilen fındık plantasyonlarından kaynaklanan artışlar:

Karadeniz bölgesinde fiilen tarım alanı olarak kullanılarak orman ekosisteminin dışına itilen, amenajman planlarında ziraat veya bozuk-çok bozuk alan olarak gösterilen geniş fındık plantasyonları, daha sonra yapılan orman kadastro çalışmaları-nda “orman” olarak tefrik edilmiştir. Bu alanlar daha sonra yapılan plan yenilemeleri sırasında verimli koru ormanını ifade eden (Fna, Fna3) rumuzlarıyla gösterilmiştir. Bu rumuz değişikliği de verimli orman alanlarının artmasına etki etmiştir.

Yukarıda sıralananlar ve benzeri nedenlerle; 1973 envanter verilerine göre, ormanlık alan içerisindeki baltalık oranı % 46 iken bugün % 12’ye düşmüştür. Verimli orman alanı oranı ise 1973 verilerine göre %44 iken, bugün %57’ye yükselmiştir. Bu artışlarda daha önce belirtilen nedenlere dayalı olarak ortaya

çıkan orman alanlarının artışı da etkili olmuştur. Verimli orman alanlarına katılan sahalarda arazi envanteri sırasında örnek alınmış, bu ise servet ve artım artışına yol açmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, ormanlarımızdaki alan artışının tarım ve hayvancılık yapılmayarak terk edilen arazilerde gelişen ormanlardan ve boşluklu kapalı alanlarda yapılan ağaçlandırma ve ıslah çalışmalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Alan artışı ise, ülke düzeyindeki toplam servet ve cari artımın artmasında etkili olmuştur.

Servet ve cari artım toplamlarındaki artışa etki eden diğer nedenler ise, teknik ve teknolojik ilerlemelerle keşfedilen yeni orman alanları ile çeşitli nedenlerle ortaya çıkan rumuz değişiklerinden kaynaklanmıştır. Bu artışlar, yapıları ve genişlikleri aynen devam ettiği halde orman varlığı değerlerine yapay olarak eklenen bir kısım orman alanlarıyla ilgili artışlardır.

Son Yarım Yüzyılda Ormanlarda Ortaya Çıkan Yapısal Sorunlar

Planlı dönemle birlikte, birinci periyodik planlar uygulamaya konulurken, ormanlardaki yol ağı da büyümeye ve böylece bakir orman alanlarına ulaşmaya başlanmıştır. Bakım ve gençleştirme alanları olarak geniş bakir orman alanları üretime açılmıştır. Ancak gençleştirme çalışmalarında (kızılçam alan-

ları hariç) gereken başarı sağlanamamıştır.

Başarısız Doğal Gençleştirmelerle Ortaya Çıkan Yaşlı, Optimalin Üzerinde Servete Sahip Alanlar

Amenajman planları uygulama sonuçları irdelendiğinde ve arazi gözlemleri sonuçlarına göre, Ege ve Akdeniz bölgelerindeki kızılçam sahaları dışında Türkiye’de gençleştirme çalışmalarını son derecede başarısızdır. Bu nedenle, gençleştirilemeyen ve optimalden fazla servete sahip önemli genişlikte alanlar vardır. Türkiye’de doğal ve yapay gençleştirme çalışmaları, son dört yılın ortalaması 32.000 hektarı ancak bulmaktadır. Bu rakam, ulusal ormancılık amaçlarını gerçekleştirebilme açısından çok azdır.

Bugün planlama çalışmalarında, ekonomik fonksiyonlu ormanlarda optimal periyodik alan kadar gençleştirme alanı ayrılmış olsa, yıllık ortalama gençleştirme alanı 62.000 hektar kadar olmalıdır. Ekolojik ve sosyokültürel fonksiyonlu ormanlarda ise yıllık ortalama gençleştirme alanı kabaca 15.000 hektar olacaktır. Yani toplam ortalama yıllık gençleştirme alanı 77.000 hektar olmalıdır. Hal böyleyken, bu genişlikte bir gençleştirme alanı pratikte planlamacı tarafından verilememektedir. Verilse bile, bu kadar alanda gençleştirme çalışması yapılabilmesi bugünkü koşullarda mümkün değildir.

Kızılçam alanları dışında, gençleştirme çalışmalarındaki yetersizlik nedeniyle, yaşlanmış orman alanlarında önemli genişlikte alan kaderine terk edilmektedir. Optimal değerlerden daha fazla servet barındıran ormanlardaki bu durum, devamlılık prensibi açısından; en yüksek genel ortalama artım ve periyodik eşit hasılaya dayalı üretim sağlayabilme açılarından sorundur. Odun üretim ormanları dışında, toplam orman alanının %58’ini oluşturan ekolojik ve sosyokültürel fonksiyondaki alanlarda gençleştirme çalışmaları hemen hemen hiç yapılmamaktadır. Bunun nedeni, bu fonksiyonlardaki ormanlarda yapılması söz konusu olabilecek gençleştirme çalışmalarıyla ilgili teknik bilgi ve metot eksikliğidir. Ekolojik ve sosyokültürel fonksiyondaki ormanlarda ulaşım zorlukları nedeniyle, ulaşamadığı için veya ekonomik olmaması gerekçesiyle, müdahale edilmeyen alanlar da mevcuttur. Buralarda da servet değerleri yüksek düzeyde olup, bu durum, toplam servet değerlerini artırmaktadır. Biyolojik ömrünü tamamlamakta olan bu ormanlardaki servet fazlalığı, ormanın kendini yenileyememesinden kaynaklanmakta olup; sürdürülebilir bir durum değildir.

Gençleştirme çalışmalarındaki bu tablo, idari yapıdan, silvikülürün ciddi bir şekilde ele alınmamasından ve ormancılık üst bürokrasisindeki vizyonsuzluktan kaynaklanmıştır. Bu neden-

ler ortadan kalkmadığı sürece de başarı sağlamak mümkün görülmemektedir.

Biyolojik Çeşitliliğin Azaldığı, Optimal Kuruluş Değerlerinden Uzaklaşmış Alanlar

Karadeniz Bölgesinin dağlık yükselti basamağında 10 farklı ağaç türünden oluşan bir karışık ormanda yanlış işlemlerle ağaç türü sayısının azalarak, üç-beş türe kadar düştüğü yerler söz konusudur. Orman alan miktarı aynı kalırken, yapısının istenmeyen yönde değişimi, Türkiye'nin özgün karışık ormanlarında yaşanan bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır.

Anıt Orman Denebilecek Niteliklere Sahip Doğal Yaşlı Ormanların Yok Oluşu

Karadeniz Bölgesindekiler başta olmak üzere görkemli orman alanları, yol yapılıp üretime açıldıktan sonra yapılan teknik dışı müdahaleler sonucu servet, göğüs yüzeyi veya adet açısından önemli ölçüde gerilemiştir. Bu orman alanlarından Karadeniz Bölgesinde bulunan yaşlı yapraklı ve yapraklı karışık ormanların önemli bir kısmı, bugün tam kapalı görünse bile özellikle kuzeye bakan nemli yetişme ortamı koşullarında içi boşalmış ve bu nedenle alt tabakada gelişen yoğun çalılışma nedeniyle geleceği tehdit altına girmiştir. Alt tabakada yoğun şüceyrat bulunan, seyrek yapıdaki bu alanların gençleştirilmesi büyük sorun haline gelmiştir.

Sonuç ve Öneriler

- Yıllık üretim programları, yukarıdan aşağıya dikte edilen bürokratik kararlarla belirlenmemelidir.
- Üretim, başarılı endüstriyel plantasyonlar ve yaşlanmış ormanların başarılı bir şekilde gençleştirilmesiyle artırılabilir.
- Ara hasılat etalarının artırılması yönündeki beklentiler sona ermelidir.
- Dikili ağaç satışları devirme ve boylama işleri, ancak yılın on iki ayı çalışabilecek özel yetiştirilmiş ekipler tarafından yapılmak koşulu ile yapılabilir.
- Teknik ormancılık çalışmaları düzenli denetlenmelidir.
- Tez elden, teknik konuların ele alınacağı çalıştaylar düzenlenmelidir.

Kaynaklar

- OGM (2015) Türkiye Orman Varlığı, Ankara.
- OGM (2017) Faaliyet Raporu. Ankara.
- OGM (2018) 2019-2023 Stratejik Planı. Ankara.
- OGM (2018) Faaliyet Raporu. Ankara.
- TOD, (2019) Türkiye Ormancılığı: 2019 Ankara, TOD Yayın No: 47
- TOD, (2019a) Uluslararası İklim Değişikliği ve Ormancılık Konferansı (ICCCF'2019) Sonuç Bildirgesi Antalya, 2019.
- Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Planlarının Düzenlenmesine Ait Usul ve Esaslar (Tebliğ No: 299)
- Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Planlarının Uygulanmasına Ait Usul ve Esaslar (295 Sayılı Tebliğ) Ankara.

0530 917 11 12

Bip İhbar Hattı

Belek Tahsis Alanımız ve Rixos Premium Otelinin Tarihçesi

Mustafa YUMURTACI - TOD Eski Genel Başkanı

1969 yılında Dr. Hasan Selçuk başkanlığındaki Türkiye Ormancılar Derneğine (TOD) Belek’de bu günkü alanımızın batısında 20 hektar orman alanı tahsis edilmiştir. Yıllık tahsis bedelleri ödendiği halde bu alanda 1985 yılına kadar hiçbir işlem yapılmamıştır.

1985 yılında, sahillerdeki tüm orman alanları Turizm Bakanlığı’na devredildi. Bu devir sırasında derneğin tahsis alanı, TURBAN AŞ’ye verilmiştir. Derneğin geçmiş hakkını teslim etmeyi düşünen Turizm Bakanlığı yetkilileri, TURBAN AŞ’ye devredilen dernek alanının doğusundaki 40.5 hektar orman alanını, devredilen alanların dışında tutmuşlar. O yıllarda Orman Mühendisleri Odası (OMO) Başkanı olan Sait Zarifoğlu, yönetime olan yakınlığını da kullanarak, alanın TOD ve OMO’ya tahsis edilmesini istemiş. Bu talep kabul edilmiş ve 40.5 hektar orman alanı, eğitim ve araştırma amacıyla 30 yıllığına TOD ve OMO’ya tahsis edilmiştir.

1986 yılında TOD Yönetim Kuruluna girdim ve altı yıl (üç dönem) sayman üye olarak görev yaptım. Tahsis alanı ile bilgilennem bu yıllarda başladı. Dernek Başkanımız Ekrem Tanyel, bizleri sık sık bu konuda bilgilendirirdi. Kendisi de bu konuya

çok fazla önem verirdi. OMO ile ortak bir tesis yaptırma konusunda anlaşma sağlanamayınca, saha denize dik ve eşit olarak ikiye bölündü ve her kuruluşun kendi alanında çalışması kabul edildi. Kendi alanımızda bir tesis kurulması için dönemin Turizm Bakanı İlhan Aküzüm ile iyi bir diyalogu olduğunu ve bürokratik engelleri aşabileceğini iddia eden bir firma ile yönetim kurulu üyemiz İlker Turan’ın aracılığı ile bir protokol yapıldı. Firma 500 yataklı bir turizm tesisi yapacak, bunun 100 yatağı Derneğin, 400 yatağı da firmanın kullanımında olacaktı. Proje gerçekleştirilemedi. Daha sonra Sayın Tanyel’in, sahamızda turistik bir tesis yapılmasına izin verilmesi talepleri de Turizm Bakanlığınca kabul edilmedi. Bu olur konusunda Turizm Bakanlığı ile çok tartışma ve polemik yaşadık. Bakanlık yetkilileri bu olurun geçerli olmadığını bile ileri sürebildiler. Çevrenin beş yıldızlı oteller ve turizm tesisleri öngördüğünü, buna uygun bir proje yapılması halinde buna izin verilebileceğini ifade ettiler.

1994 yılında genel başkan olur olmaz binanın kaloriferi patladı. Dernekte hiç para olmadığı için Emekli Ormancılar Derneğinden banka faizi ile borç para alarak, kazanı değiştirdik. Yeni Sah-

ne nedeniyle Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğüne kira tespit davası açıldı. 23 milyon lira olan yıllık kira bedeli 1.5 milyar lira olarak tespit olundu. Geçmiş altı yılda önemli bir sorun olarak önümüze gelen Belek tahsis alanımız ile ilgili dosyaları inceledim. Neredeyse iki klasör oluşturan yazışmalardan bir sonuç çıkaramadım. Antalya temsilcimiz Ahmet Kuşçu’ya, Belek dosyalarını incelemek için Antalya’ya gelmek istediğimi, bu konularda deneyimli bir avukat bulmasını söyledim. Antalya’da avukat ile birlikte dosyaları inceledik. Avukat, “Bu kadar yazışma yapılacağına, Bakanlığın herhangi bir olumsuz yazısı üzerine mahkemeye gidilseydi belki kısa sürede daha iyi sonuç alınabilirdi.” dedi. Ankara’ya dönünce Turizm Bakanlığına bir yazı gönderdim. Gelen yanıt eski yazışmalardan çok farklı idi. Derhal Turizm Bakanlığının ilgili Genel Müdürlüğüne gittim ve bir yetkili ile görüştüm. İşittiklerim karşısında şaşkınlıktan ne diyeceğimi bilemedim. Sayın yetkili, 1992 yılında sahamızın Serik Belediyesi’ne “Günübirlik Turizm Alanı” olarak planlama çalışmalarının başladığını, altı aylık askı süresinde hiçbir kurum ve kuruluş (TOD, OMO, Antalya Bölge Müdürlüğü, OGM) itiraz etmediği için 1992 yılı so-

nunda planın kesinleştiği ve artık geriye dönüşün mümkün olmadığını ifade etti. Derneğe geldim, sakin kafa ile düşündüm ama içim rahat etmedi. Ertesi gün genel müdür yardımcısına gittim iki yardımcı birlikte idi. Kesinleşen planın geri döndürülmesi için ne yapılması gerektiğini sordum. İlgili genel müdür yardımcısı, artık bu işin geri dönüşünün olmadığını ifade etti. Diğer genel müdür yardımcısı ise, “Başkan, sen bir bardak soğuk su iç ve bunu unut.” dedi.

Durum ciddi idi, çünkü Serik Belediye Başkanı DYP’li, Orman Bakanı ve Orman Genel Müdürü de DYP kanalıyla göreve gelmişlerdi. Genel Müdür Mustafa Yılmaz 1983 yılında İstanbul Orman Bölge Müdür Yardımcısı idi. Ben de Alemdağ Orman İşletmesinin plantasyon sahalarının amenajman planlarının yapımı ile görevlendirildim. Bölge Müdürü Macit Kitapçı, bizlere çok yardımcı oldu ve Mustafa Yılmaz’ı da amenajman çalışmalarında görevlendirdi. Sayın Yılmaz genel müdür olunca diyalogumuz daha da gelişti. “Bir sorunun olursa, toplantıda da olsam randevu almana gerek yok, kapıyı vur gir.” demişti. Bu tavrına güvenerek, Turizm Bakanlığında sonra doğrudan Mustafa Yılmaz’a gittim. Konuyu detaylı olarak anlattım ve “Sayın Genel Müdürüm, sahamız Serik Belediyesine tahsis edilirse, hiçbir hakkımız kalmaz.” dedim. Sayın Genel Müdür, “Meslektaşlarının hakkını yedirtmem, bundan emin olabilirsiniz.” dedi ve sözünde durdu. Mustafa Yılmaz’dan son-

ra vekaleten bu göreve getirilen Hasan Sağlam imzasıyla bir yazı alındı. Yazıda, Belek tahsis alanında yıllardır hiçbir işlem yapılmadığı için tahsisiniz iptal edilebilir vb. deniyordu. Biraz sert, belki de saygı kuralları dışında bir yanıt gönderdim ve yanıt gelmedi. Abdurrahman Sağkaya genel müdür olunca hayırlı olsun ziyaretine gittiğimde, benden iki konuda destek istedi. Ormancılık meslek örgütlerinin, TOD’un önderliğinde bir araya getirilmesi ile özel amenajman çalışmalarında birim fiyatların yeniden düzenlenmesi. Bunları kabul ettikten sonra ben de kendisinden Belek tahsis alanımızda Mustafa Yılmaz’ın gösterdiği kararlılığın sürdürülmesini istedim. 1988 yılına kadar Serik Belediyesi için hazırlanan plan uygulamaya konulamadı.

1988 yılında Belek Belediyesi kuruldu ve Serik Belediyesinin talepleri kalkmış oldu. Bu kez Belek Belediyesi, belediye tarafından değerlendirmek üzere tahsis alanımızı Turizm Bakanlığında talep etmiş. Turizm Bakanlığı ilk kez ve açık bir tarzda, bu alanın TOD ve OMO’nun tahsis alanı olduğunu belirterek talebi reddetmiş. Belek Turizm Ajansı ve belediye görevlisi, aynı zamanda EKOPARK AŞ ortağı Muzaffer İster bu bilgileri bizlere ileterek, tahsis alanımız ile ilgili girişimlerde bulunulması gerektiğini dile getirdi ve EKOPARK AŞ’nin bu konuda her türlü girişimde bulunabileceğini ifade etti. TOD ve OMO konuyu yönetim kurullarında görüşerek, EKOPARK AŞ ile bir ön protokol

imzalandı. EKOPARK AŞ tahsis alanının turizme uygun hale getirilmesi için İmar ve İskan Bakanlığı ile Turizm Bakanlığında sorunlarını çözeceğini, TOD ve OMO’da tahsis olurunun turizme uygun hale getireceğini taahhüt ettiler. Bu doğrultuda çalışmalar başlatıldı. 2000 yılında annem İzmir’de 9 Eylül Üniversitesi Hastanesinde uzun süre yatma durumunda kaldı. İlgi-lenecek fazla kişi olmadığı için dernek başkanlığından ayrılmak zorunda kaldım. Yönetim kurulumuzdan Taner Savaşan dernek başkanı oldu. Annem de genel kurulumuzdan 1.5 ay sonra vefat etti. Dernek başkanlığından ayrılmadan önce bakan Sayın Çağan ile görüşmüş, Belek tahsis alanımız ile ilgili olumlu görüşünü almıştım. Taner Savaşan ve yönetim kurulu Belek konusunda bakan ile diyalog kuramamışlar. Sayın Bakan OMO olduğu sürece imzalamam diyerek TOD’un görüşme taleplerini kabul etmemiş. Bir vakıf kurularak, vakıf adına olur talebinde bulunulması uygun görüldü. Derneğin Bolu’daki binası satılarak vakıf kuruluşu gerçekleştirildi. TOD ve OMO’nun vakıf çatısı altında çıkarlarını ve yararlarını sürdürmeleri amaçlanmıştı. Ancak OMO genel başkanının, OMO’nun üye sayısının çok olduğu için, paylaşımın ve yararlanmanın buna göre yapılmasını istemesi üzerine bu oluşumdan vazgeçildi.

Bunca çaba ve emekten sonra ayrıca dernek için çok önemli gördüğüm bir konunun yok olmasını kabul edemiyor içi-

me sindiremiyordum. Müsteşar Harun Öztürk ve Orman Genel Müdürü Hasan Basri Canlı ile görüşerek Belek tahsis alanı ile ilgili bir toplantı yapılmasını istedim. Toplantının Kızılay'ın önemli mekanlarından Körfez Lokantasında yapılması önerimi de kabul ettiler. Anılan kişilere ilave olarak genel müdür yardımcısı, daire başkanı, şube müdürleri ve TOD genel başkanını olmak üzere toplanıldı. TOD yönetim kurulu toplantının giderlerini ödemeyi kabul etmediği için sadece dernek başkanını davet ettim ve toplantının giderlerini bizzat karşıladım. Toplantıda Belek konusu irdelendi ve bir olur taslağı hazırlandı. Bu taslağın Müsteşar ve Orman Genel Müdürü tarafından Sayın Bakana imza için götürülmesi kabul edildi. Toplantı ertesinde Müsteşar ve Orman Genel Müdürü olur taslağını Bakana sunmuşlar. Sayın Bakan, sumenin içinden Cumhuriyet gazetesini çıkarmış ve OMO eski Başkanı Salih Sönmezşık'ın "Orman Bakanı Ormanları Satıyor" yazısını göstererek olur taslağını yırtıp çöpe atmış. Müsteşar ve Genel Müdür ayrı ayrı telefon ederek konuyu anlattılar ve bu konuda bir daha devreye giremeyeceklerini ifade ettiler.

Dernek seçimleri arifesinde Tanner Savaşan eşi ile birlikte gelerek, sağlık durumunun iyi olmadığını, ayrıca Belek sorununu çözemediklerini, eğer daha fazla gecikme olursa sahanını elimizden gideceğini ifade etti. Daha sonra yönetim kurulunun isteği ile bir toplantı daha düzenlendi.

Yönetim kurulu üyeleri, benim başkanlığında seçime gidilmesi önerisinde bulundular. Aynı yönetim kurulu üyeleri ile başkanlığında genel kurula gidildi. Yönetim kurulu oluştuktan sonra Sayın Bakanı ziyarete gittim ve Belek sorununun çözülmesini istedim. Sayın Bakan, oluru dernek adına götürürsem imzalayacağını belirtti. Yıllardır meslek kamuoyunun birlikteliğini savunduğumuzu, mesleğin güçlü bir örgütünü dışlayamayacağımızı vb. ifade ettim ama bakan geri adım atmadı. Kısa süre sonra Sayın Çağan'dan randevu talebinde bulundum. Sayın Bakan kabul etti. Görüşmemizde, Belek konusunun artık bir çözüme kavuşturulması ya da bırakılması noktasına geldiğimizi, saha ile ilgili taleplerin arttığını, 1994 yılından beri bu konunun beni iyice yorduğunu, olumlu ya da olumsuz bir sonuca bağlanmasını beklediğimizi vb. ifade ettim. Müsteşar da odada idi. Sayın Bakan Müsteşarına dönerek, "Harun Bey Başkan galiba haklı, OMO'ya rağmen oluru hazırlayın da imzalayalım." dedi. O gün OGM kaleminde olur yazıldı bakana götürülerek imzalatıldı. Böylece 17 yıllık bir sorun olumlu şekilde sonuçlandı ve dernek çok önemli bir kazanım sağladı.

Beş yıldızlı turizm tesisi oluru alınmıştı ama önümüzde yap-işlet-devret şeklinde bir turizm tesisi örneği yoktu. Bu arayışa girildi. Antalya'da Bölge Müdürlüğünde bir toplantı yapıldı ve dört büyük firma ile görüşüldü, teklifler sunuldu ama hiç birinden olumlu yanıt alı-

namadı. Bir dost ve arkadaşımın yönlendirmesiyle Alanya'da beş yıldızlı beş oteli olan, ayrıca Alanya Turizm Derneği Başkanı olan kişi ile 4-5 saat tahsis alanımızda yapılacak otel ile ilgili, çeşitli hesaplar yapıldı ve bu kişiden de taleplerimize olumlu yanıt gelmedi. Bizim talepleri aşırı buldu. EKOPARK AŞ ile sözleşme yapılıp çalışmaların devam ettiği bir sırada karşılaştığım bu kişi, "Görüştüğümüz ve benim kabul etmediğim şartlarda bir firma buldunuz mu?" diye sordu. Evet deyince, çok iyi koşullarda bir sözleşme yapmışsınız dedi. TOD, OMO ve EKOPARK AŞ. temsilcilerinden oluşan bir komisyonun uzun çalışmaları sonucunda hazırlanan sözleşme taslağı, çeşitli kesim ve kurumlar ile meslektaşlarımıza gönderildi. Meslektaşlarımızın, üyelerimizin ve çeşitli kesimlerin görüşü alındıktan sonra ayrıca yararlanma konusunda EKOPARK AŞ yetkilileri ile uzun tartışmalardan sonra sözleşme imzalandı. Sözleşmenin mali yükümlülüğünü Ali Bey Otelleri ve Güral Porselen sahibi İsmet Güral üstlendi.

Dernek olarak 405 dekar alanda örnek bir tesisi amaçladık. OMO'da bunu kabul edince araziden rant sağlamayı düşünmedik. Çevrede 50 dekar alanda bir otel kuruluyordu. Bizi de niçin en az beş otel yapılmadı diye eleştirdiler. Bu eleştirileri pek dikkate almadık. Yıllar önce yapılan kumul ağaçlandırmaları ile saha hem deniz dalgalarına karşı emniyet altına alınmış hem de sahadaki endemik türlerle birlikte

yaşama alanı sağlanmıştır. Otelin kuruluşunda ve daha sonraki çalışmalarda sahadaki güzelliklerin yok edilmemesi için saha zonlara ayrıldı. Birinci zon, mutlak koruma alanı olarak ayrıldı. Kumul ağaçlandırmaları, kum zambaklarının olduğu alan ile genç meşcereler ve endemik tür alanları, birinci zon olarak değerlendirildi. Bu çalışmalarda amatörce ve günlerce emek harcayan ve zonlara ayrılmasının mimarı olan Yılmaz Sakarya'ya çok teşekkür ederim.

İsmet Güral sözleşmeyi imzalayıp çalışmalara başladı. Proje beş yıldızlı bir turizm tesisi olarak belirlendi ve beş yılda bitirilmesi amaçlandı. Bu aşamada daha sonra aldığımız duyumlara göre Orman Bakanı Osman Pepe İsmet Güral'a, "İsmet, bu alanı sana bırakmam. Sana burada ekmek yedirtmem, hiç boşuna masrafa girme." demiş. Bir anda İsmet Güral kayboldu. Telefonla aradığımda önce Amerika'dan ses verdi ve hasta olduğunu, hastanede yattığını ifade etti. Daha sonraki aramamda ise İngiltere'den ses verdi ve kardeşinin hastanede yattığını, onun başında beklediğini belirtti. Uzun bir bekleyişten sonra ortakları olayı anlattılar. İsmet Güral'ı telefonla arayarak olur Nami Çağan'dan aldığımızı, yasal olarak Osman Pepe'nin bizim olurumuzu iptal hakkı olmadığını, bu işten vazgeçmemesi gerektiğini anlatmaya çalıştım ama ikna edemedim. Daha sonra benim de tanıdığım bir kişiye, bana inanmadığına ve işi bıraktığına çok pişman olduğunu

nu söylemiş. Oğlunun düğünü nü Ankara'da büyük bir otelde yaptı. Davetine uyarak gittiğimde, çok memnun olduğunu söyledi ve çok kalabalık bir ortamda iki kez masama geldi. Hatta eşim, "Ne yaptın ki bu adam seni bu kadar seviyor." dedi. Politikanın çirkinliğini orada bir kez daha gördüm, Başbakan ile birlikte Osman Pepe'de nikah şahidi idiler.

İsmet Güral dosyası kapandıktan sonra ortakları Fettah Tamince'yi getirdiler. Tamince, sözleşmeyi aynen kabul edeceğini, 7 yıldızlı tanım ile oteli 7 ayda bitireceğini vaat etti. Bu kez sözleşmenin hemen her sayfasında doğaya zarar verilmemesi, inşaat sırasında zon tanımlamalarına aynen uyulması, birinci zonda hiçbir işlemin yapılmaması vb. hükümlere yer verildi. Hatta tesiste dini içerikli toplantı yapılamayacağı, tesisin dini amaçla kullanılamayacağına bile yer verildi. Ayrıca her türlü değişiklik talebinde, TOD'un onayı alınmadan yapılamayacağı, TOD uygun görürse yapılabileceği gibi hükümlere de yer verildi. Tamince işe çok hızlı başladı, gece gündüz 2400 kişi üç vardiya üzerinden çalışıyordu. Tam bu sırada bu kez Osman Pepe yanına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ı alarak İsmet Güral'a yapılan talebi yenilemişler. Bu sahanın orman ve maliyenin malı olduğunu, burada Tamince'ye bir tesis yaptırmayacaklarını, boşuna masraf etmemesi için inşaatı hemen durdurmasını istemişler. Fettah Tamince durumu telefonla ilet-

ti, ardından firma ortağı (daha sonra otel genel müdürü) olan Muzaffer İster'i dernek yönetim kurulunu bilgilendirmek için Ankara'ya gönderdi. Muzaffer İster inşaatın devam etmesi ve Osman Pepe ve Kemal Unakıtan'ın taleplerini durdurabilmek için "Başbakana bir villa sözünün verildiğini, buna uygun yer olarak birinci zonda bir yer bulunduğunu, bu yerin doğayı tahrip edecek bir yer olarak düşünülmendiğini, bunun için Fettah Tamince'nin her türlü isteği kabul edebileceğini, otel inşaatının devam etmesi için bu tavizin zorunlu olduğunu..." vb. ifadeler kullandı. Yönetim kurulu üyemiz Yılmaz Sakarya konuyu yerinde incelemek üzere Antalya'ya gönderildi. Yılmaz Sakarya, firmanın Başbakana yapılacak villanın birinci zon içerisinde olduğu için izin verilmesini uygun olmadığını belirtti. Bu karar yönetim kurulunda da benimsendi. Ancak olurumuzun iptal edilme durumu da olabildi. Hatta bir üyemizin, "Olur iptal edilecek olsa da evet demem." söylemi üzerine, "Yıllardır yapılan çalışmaların ve Derneğin kazanımının da yok olmasına ben razı olamam." dedim. Sonuçta villanın yapılmaması ile ilgili noterden bir ihtar çekilmesine karar verildi. Tamince, noter ihtarımıza rağmen inşaatı devam etti, Osman Pepe ve Kemal Unakıtan'ın talepleri ve baskıları da son buldu.

Komşumuz olan Özaltın Otel sahibi Mustafa Özaltın, otel sahasında uluslararası bir golf sahası yapmak istemiş, ancak sa-

hası uluslararası standartlardan 4 hektar yetersiz kalmış. Eski İstanbul Belediye Başkanı Ali Müfit Gürtuna damatları olduğu için siyasi güçleri olduğundan bu oteli de onun sayesinde aldıkları söyleniyordu. Bizden mevcut yolun üst tarafındaki kendilerine sınır olan tahsis alanımızın devrini istediler. Kabul etmedik ama Osman Pepe söz vermiş. Orman Genel Müdürlüğünden OMO'yu aramışlar, Bakanın bu konuda kararlı olduğunu ve talimat verdiğini ifade etmişler ve firmayı OMO ile görüştürmüşler. OMO'da bir toplantı yapılmasına karar verilmiş. Fettah Tamince ile görüştüm. Anılan sahanın bizim için çok önemli olmadığını, daha fazla sorun yaşamamamız için devrini kabul etmemizi, bedelini örgütler adına almamızı istedi. OMO'daki toplantıya gittim, firma adına Hayrettin Özaltın gelmiş. Devir bedelini de belirlemişler ve 300 milyar lira için mutabık kalınmış. Benim düşüncemi sorduklarında kabul edemeyeceğimi söyledim. Devir bedeli tespit edilirken, bizim düşüncemizin alınmamasını ifade ederek, devir bedelini de düşük bulduğumu söyledim. Hayrettin Özaltın, "Zaten benim tapum var." deyince, "Madem tapum var, benim karşımda ne işin var? Defol git, tapuna göre işlem yap." diye bağırılmışım. Hayrettin Özaltın odadan çıktı gitti. Üç saat sonra geldi. Babası ile görüştüğünü, babasının bu işi halletmeden gelme dediğini ifade etti, devir bedelini de her örgüte iki yüz milyar lira olmak üzere dört yüz milyar lira olarak belirledik. Özaltın Oteli ile aramızda

kalan 35 dekar boş alanı da tesisimize kattık.

Premium Rixos, iki kez anormal hava koşullarından etkilenmesine rağmen 8 ayda tamamlandı. 12 Haziran 2005'de açıldı. Sözleşme gereği ve doğal yapıya bir zarar gelmemesi için sık sık Antalya'ya gidildi. Her gidişte Fettah Tamince'yi yalın ayak, başı açık işçilerin arasında görürdüm. Sözleşmede denetim yapılmasına yer olmasına rağmen OMO denetim yapmayacağını bildirmiş. TOD, firma ile yeni bir protokol imzalayarak, denetim işinin yapılacağını, denetimin yönetim kurulu üyeleri ve Antalya temsilciliğimiz tarafından yerine getirileceğini belirtilmiştir. Sözleşme bin yatak kapasitesi üzerinden yapılmış, yararlanmalarda bin yatak üzerinden yer almıştır. Ancak ileride yapılacak yatak artışlarına bağlı olarak yararlanmaların ne olacağı da sözleşmede belirtilmiştir. Sahanın fazla sömürülmemesi için de azami 2500 yatak kapasitesinin geçilmemesi sözleşmede yer almıştır.

Her şerde bir hayır vardır denir. Belek işinde de öyle oldu. İsmet Güral ile 5 yılda yapılacak normal beş yıldızlı otel yerine, Fettah Tamince ile 7 yıldızlı tanımı ile 8 ay dolmadan otelin açılışı yapıldı. Açılışı Putin yapacaktı, son anda Putin gelemeyince açılışı, tesisimizde kendi villasında kalan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan yaptı. Açılış muhteşem oldu. Avrupa'nın jet sosyetesini açılıştaki idi. Basın bunların peşinde koştuktan İstanbul sosyetesini unuttu. Açılıştaki Fransa'dan getirilen altın tozlu yemek menüleri çok beğenildi. Açılışın mükemmel olması yıllarca müşteri tabanında artışları getirdi. Belek'te kışın, çoğu otel kapandığı halde Rixos hep açık kaldı.

Premium Rixos, meslek kamuoyumuzun kendi imkanları ile tatil yapabileceği bir yer değildir. Bu nedenle örgütlerimizin kazandığı maddi olanaklardan ziyade, üyelerimizin tatil imkanları ön planda tutulmalıdır. Rixos, meslek kamuoyumuzun çok önemli bir kazanımıdır.

0530 917 11 12

Bip İhbar Hattı

Tire'nin Anıtsal Ağaçları

Prof. Dr. Sadık ERİK - Emekli Öğretim Üyesi, serik@hacettepe.edu.tr

İzmir'in buram buram tarih kokan, şirin ve yeşil ilçesi Tire. İzmir'e 80 km uzaklıkta, sırtını Güme Dağına yaslamış, Osmanlı döneminden kalma çok sayıda cami, türbe, han, hamam, kervansaray, tekke barındıran ilçe. Adını Jül Sezar döneminde bölgeyi yöneten konsül Trian'dan almış olmalı. Akdeniz iklimi etkisindeki ilçe, aynı zamanda pazarıyla da ünlü. Türkiye'nin en büyük açık hava pazarı, sadece ülkemizde değil, yurt dışında da ünlenmiş. İlçede bir pazar turizmi oluşmuş resmen. Yakın illerden, daha çok da İzmir'den turlarla pazara gelenler var.

Güme Dağına doğru yaslanan yerleşim, Eski Tire adını alıyor. Dar sokaklı, özgün mimarisiyle tek katlı evler, aralarında tek tük Rum evleri. Yeni yerleşim ise, aşağılara, verimli ovalar doğru geliyor. Önceki yıllarda sakin bir emekli kenti konumundayken, aldığı göçle nüfusu gittikçe artan bir ilçe.

İlçenin ağaçları konusunda yazı kaleme almamın nedeni, geçtiğimiz aylarda bir haber gözüme çarpmasıdır. Bu haberde şöyle diyordu: "*Tarihi Tire istasyonunun önündeki asırlık çınarlar kesiliyor.*" Bu haber üzerine konuyu araştırınca şu bilgilere ulaştım; duyarlı, ağaçları ve doğayı seven bir Tire'li öğretmen şöyle yazıyordu yazısında: "*İzmir Basmane'den kalkan trenin yolcularını istasyonda önce sıra*

sıra dizilmiş anıtsal çınar ağaçları karşılıyor. Gidenlere de adeta el sallıyor bu çınarlar, güle güle, yine bekleriz misali."

Tarihi gar binası taştan yapı, özgün mimarisi ve önündeki devasa çınar ağaçlarıyla bütünleşmiş, hep birlikte güzel bir nostalji köşesi oluşturmuş ilçenin geçmişini yansıtan. Yaşlarına bakıldığında Osmanlı döneminden günümüze kadar ne olaylara tanıklık etmiş çınarlar, tarihin sessiz tanıkları. Ancak bu birliktelik fazla uzun sürmüyor. Ulaştırma Bakanlığının aldığı karar ile, günümüzde çalışan

trenin yerini artık elektrikli tren alacak, bu nedenle, demiryolu kenarına, beton elektrik direkler dikileceği için, çınarın dalları da elektrik tellerine zarar vereceğinden, ağaçların ölüm fermanı çıkmış. Benim yıllar önce, 2016 yılında yaptığım gözlemlerde çınarların bazı dalları, demiryoluna sarktığı için derin şekilde budanmıştı (Şekil 1,2,3). Artık sıra ağaçların tamamen ortadan kaldırılmasına gelmiş. Yani çınarların yerine, beton direkler dikilecek. Ağacın betonla yer değiştirmesi, ne kadar tezat iki kavram.

Şekil 1. Gar binası önündeki çınarın budanmış hali. (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Şekil 2. Çınarlar kesilmeden önce. (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Şekil 3. Budanmış Çınar (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Aklıma hemen Yalova'daki Atatürk Köşkünün yanındaki çınarın korunması öyküsü geliyor. O tarihten bu yana, ağaçları korumada sınıfta kaldığımızı söyleyebilirim. Zaman zaman medyada şahit oluyoruz, manzarayı kapattığı için, binanın görünüşünü engellediği için, geniş meydan oluşturmak için, yol kenarındaki, bazı cami önlerindeki ağaçların kesildiğine. Sivas'ta 4 Eylül Lisesinin önündeki ağaçlar, Konya'da Mevlana Müzesi önündeki meydandaki yeşillikler, hemen aklıma geliverenler. Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkün. Doğadaki ağaç katliamları da ayrı bir konu.

Konuyu araştırdığımda şu bilgiye ulaşıyorum; 1930'lu yıllarda **Çestemen Kavağı** adıyla bilinen bir çınar ağacının kesilmesi davasında mahkeme **"Tabii Anıttır, Kesilemez, Devlet Malıdır"** demiş ve bu karar ilçede örnek oluşturarak diğer anıtsal ağaçların da korunmasını sağlamış. Ama bakanlık 1930 yılındaki bu mahkeme kararından haberdar olmamış anlaşılan. Haberdar olması da zaten işine gelmez. Eğer konuyu araştırıp, iyi niyetli bir yaklaşım olsaydı, başka bir çözüm yolu bulunabilirdi.

Bakanlık yetkilileri ilgili kurum veya kuruluşlardan gerekli izni almışlar. Günümüzde bu şekilde izin almak pek de zor olmuyor. Ülke doğasını çeşitli amaçlar için tahrip eden ÇED olumlu süreçlerinin peş peşe kolayca alındığına sıklıkla şahit oluyoruz zaten. Bakanlığın bakış açısı böyleymiş demek ki. İlçenin tarihi geçmişi önemli olmasa gerek onlar için. Elektrikli tren

diğerine göre daha ekonomikmiş. O zaman konuya ekonomik açıdan mı, yoksa tarihi-kültürel açıdan mı bakmak lazım, asıl soru burada. Neden hem ekonomiyi hem de kültürü bir araya getiremiyoruz, istense pekâlâ olabilir. Bu konuda haberi yazan öğretmen, kendince bir çözüm üretmiş, diyor ki: *“Yurt dışındaki kentlerde bazı yollarda yapıldığı gibi ağaçların taç kısmı dümdüz, demiryoluna paralel kesilebilirdi (Ben de Paris’te bunun örneklerini görmüştüm) ya da istasyon ilçenin son durağı olduğuna göre, beton direkler istasyona gelmeden daha uzak bir mesafeye dikilebilir, eski gar ve önündeki çınarlarda yaşamına devam edebilirdi.”* İzin alınmış ya bir kere, vur motorlu testereyi, bitir işi (Şekil 4,5,6). Sadece gar binası önündekiler değil, rayların karşı tarafındaki çınarlar da aynı akıbete uğruyor.

Yemyeşil istasyon, beton direkli istasyona evriliyor. Madem çınarlar kesildi, kütüklerine sahip çıkan olmamış mı acaba, merak konusu. Bu sayede hiç olmazsa kesilen kütüklerden yaşı saptanabilir, örneklerini çoğu yerlerde gördüğümüz gibi kesilecek, dilimleri cilalanıp uygun yerlerde sergilenebilirdi. Böylece en azından hatırası yaşatılabilirdi. Örneğin gar binasının içi, sergilemek için uygun bir yer olabilir. İstasyona gelenler, burada böyle çınarlar varmış diyerek belki ruhuna fatiha okur misali.

Öne sürülen çözüm gayet mantıklı ve de daha pratik. Yeni tren eski gara kadar gelmeden biraz daha geride durabilirdi. Nasıl olsa son durak, daha ileriye yol

Şekil 4. Kesilen çınarlar

Şekil 4. Kesilen çınarlar

Şekil 6. Rayların karşısında kesilen çınar kütüğü

yok. Gayet mantıklı bir çözüm. Hem çınarlar kurtulurdu hem de ilçenin geçmişi. Bu kadar basit bir çözüm nasıl akla gelmez?

Öğretmen, D. Ayyıldız kendince böyle bir çözüm bulmuş, 1.12.2020 tarihli yazısında. Konuya bu şekilde giriş yaptıktan sonra, ilçedeki diğer anıtsal ağaçlara bir bakalım; Dr. Mustafa Batur'un TMMOB 2. İzmir Sempozyumunda açıkladığı anıtsal ağaçlar:

1. Çeşmebaşı Çınarı. Sarılar Köyünde bir meşcere halinde. Yaşları 500- 600 yıl. Çevre 16 m, içi boşalmış. Diğer pek çok çınar ağaçlarında olduğu gibi, koyun ağılı olarak kullanılıyor. Çobanlar kovukta ateş yakarak kovuğu daha da genişletmişler.

2. Çestemen Kavağı. Egenin çoğu yerinde çınara kavak deniyor. Bu çınar ağacı, Tire'nin girişinde yer alıyor. Çap: 2.55 m, boy: 37 m, yaş: 700-800 yıl. Çestemen kır bekçisi anlamına geliyor. Kır bekçilerinin toplandığı yer olduğundan bu isim verilmiş. Çok önemli tarihi olaylara konu olmuş. Rodos seferi sırasında Kanuni bu ağacın altında oturmuş, Hafsa Sultanı gelin olarak almaya gittiğinde. Evliya Çelebi ve İbn-i Batuta da bu ağacın altında dinlenmiş. Çınar korumada öncülük etmiş diğer ağaçlara. Şöyle ki; Tire Belediyesi ekonomik sıkıntıya girince, ağacı 60 liraya bir müteahhide satar. Müteahhit ağacı kesecekken bir engelle karşılaşır. Ağaçlara canı gibi bakan Faik Tokluoğlu, bu haberi alınca bir gece önceden gidip kendini ağaca zincirle bağlar ve çınarın gövdesine de bir yazı asar: "Tabii Anıt-

tır Kesilemez." Bunun üzerine iş mahkemeye düşer. Tarafları dinleyen hakim, ağacın geçmiş öyküsünü dinledikten sonra karar verir: "*Tarihi gören bu ağaç mahkeme kararıyla kesilemez, kesen ağır ceza öder, devlet malıdır, tabii anıttır.*" Bu kararla çınar kurtulur ve örnek oluşturur, diğer anıtsal ağaçların da korunmasına yol açmış olur. Bu süreçten sonra, Tokluoğlu diğer yaşlı ağaçları tek tek numaralayıp envanterlerini çıkarır (Şekil 7,8).

Tire'nin anıtsal ağaçları öyle ünlenmiştir ki TRT' de bir belgesele de konu olmuştur. İzmir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından Tire dahil diğer ilçelerindeki anıtsal ağaçların bakımını üstlenmiş. İlaçlama, kuruyan kısımların budanması, hastalıklı kısımların temizlenmesi gibi. Fakat tescil konusunda her hangi bir girişim olmamış. Gerekli ilgi, ilgili kuruluşlardan gelmeyince, hangi inisiyatifle, hangi bilgi birikimi-

Şekil 7. Bir caminin bahçesindeki mezarlıkta numaralanarak envanteri tutulan selvi ağacı (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Şekil 8. Envanter kayıtlı bir çınar, gövdesinde “Tabii Anıttır” yazılı.
(Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Şekil 9. Korumaya alınmış ! çınar (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

Şekil 10. Cami önünde gövdesi betonla çevrili kurtarılan !! çınar
(Fotoğraf: S.Erik, 2016)

le bazı çınarların çirkin bir şekilde korumaya alındığı ayrı bir tartışma konusu (Şekil 9,10). Bu işlemi yapan zeka, zamanla kök ve gövdenin genişleyerek betonu çatlatacağını, ağacı betona hapsetmiş olacağını, görüntüyü bozacağını hiç düşünmemiş. Bu görüntü kimseyi de rahatsız etmemiş, işin üzücü yanı. Bu anıtsal çınarların yanında her hangi bir açıklama da yok doğal olarak.

İlçede çınar ağaçları dışında Güme Dağı taraflarında devasa kestane ağaçları olduğu bilgileri var, ama görüp incelemek gerek. Diğer bir ağaç türü de Çitlembik ağacı (Celtis), ilçenin en güzel gezi mekanlarından Derkahve’de, hemen işletmenin yanındaki bu ağaç da cins olarak anıtsal boyutta. İşletmeye ayrı bir hava veriyor (Şekil 12). Dalları binaya yaslandığı halde kıyamamışlar ağaca. Eğer korumasız bir yerde olsaydı, kim bilir başına neler gelirdi. Yeri dar olduğu için dibi tamamen betona gömülmüş, oysa etrafı açılıp demir bir ızgara konarak uygun bir çözüm bulunabilirdi. Neyse ki yan taraftaki derenin sulak ortamı sıkıntıyı gidermiş olmalı.

Koruma altına alınması gereken başka bir çınar da, ilçenin Eski-hisar Meydanında, Eski-hisar Camisi önündeki çınar (Şekil 11). Gövde tümüyle boşalmış, ülkenin diğer pek çok çınar örneklerinde görüldüğü üzere sadece kabuktan beslenip ayakta kalıyor. Görenler şaşırıyor, bu ağaç nasıl ayakta kalmış diye. Yine çoğu örnekte gördüğümüz gibi, boşalan gövde çöplük olarak kullanılmış. Tabiat anıtı olduğu-

Şekil 11. Eskihisar Meydanındaki içi boşalmış çınar, çöp kutusu niyetine (Büyük Türe Gazetesi)

Şekil 12. Derekahve mevkiinde anıtsal Çitlembik (*Celtis* sp.) (Fotoğraf: S.Erik, 2016)

nu kabul eden çevre sakinleri, herhangi bir müdahale etmekten çekiniyorlar. Mahalle muhtarına göre kabukta çatlamalar var ve yetkililerin bir an önce el atmasını istiyor.

Kaynaklar

Ayyıldız, D. Türe notları, 1.12.2020

Büyük Türe Gazetesi, 2.10. 2014

Erik, S. 2018. Kastamonu Anıt Ağaçları-3, Hacettepe Üniversitesi, Döner Sermaye Matbaası, ISBN 978-975-491-464-1 178 s. 2018, Ankara.

Erik, S. 2015. Kastamonu Anıt Ağaçları -2, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, ISBN : 978-975-491-403-0, Ankara, 148 s.

Erik, S. 2021. İbradı'da (Antalya) Muhteşem Bir Kestane: Arapastık Kestanesi. Orman ve Av, Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, ISSN 1302-040X, Ocak-Şubat 1, Cilt 90, 28-33.

Hikayesiz miras olmaz. <http://www.haberhurriyet.com>

İzmir'in korunmaya değer ağaçları. <http://www.tmmobizmir.org>

"Kaba Ağaç"tan sonrası: "Anıt Ağaç". <http://www.kirsalcevre.org>

Türkiye Ormancılığı 2022: Türkiye’de Ormansızlaşma ve Orman Bozulması Yayınımlandı

Türkiye Ormancılar Derneği, toplumun ormanlar ve ormancılık çalışmaları hakkındaki bilgi düzeyini güncel ve güvenilir verilerle arttırmak için ilk defa 2019 yılında Türkiye Ormancılığı kitabını yayınlamış, üç yılda bir de yenilenerek çıkarılması kararı almıştı. Ülkemiz ormanlarında olumsuz etkisini gün geçtikçe daha da gösteren orman alanlarının ormancılık amacı tahsis edilmesi, 2/B ve Ek Madde 16 ile orman sınırı dışına çıkarma, aşırı odun üretimi, endüstriyel plantasyon ve orman yangınlarına yönelik uygulamalar Türkiye Ormancılığı 2022 kitabının belli bir temada yoğunlaşmasına neden oldu. Bu doğrultuda Türkiye Ormancılığı 2022’nin ana teması Türkiye’de Ormansızlaşma ve Orman Bozulması olarak belirlendi.

Editörlüğünü Prof. Dr. Erdoğan Atmış’ın üstlendiği kitap 13 farklı akademisyen ve ormancılık uzmanı tarafından hazırlandı. Aynı zamanda çoğunluğu derneğimizin üyesi de olan yazarlar: Erdoğan Atmış, Ünal Akkemik, Cihan Erdönmez, Murat Alan, Mehmet Ali Başaran, Hüseyin E. Çelik, Seçil Yurdakul Erol, H. Batuhan Günşen, Ali Kavgacı, Mustafa Kömürlü, Sedat Ondaral, N. Kaan Özkan ve Vehbi Tutmaz’dır. Altı ana bölüm ve yedi alt bölümden oluşan kitapta dünyada ormansızlaşma ve orman bozulması; Türkiye’de ormansızlaşma; or-

man bozulmasına sebep olan aşırı odun üretimi, endüstriyel ağaçlandırma ve özel ağaçlandırma, çölleşme ve biyolojik çeşitlilik kaybı, korunan alanlar ve rekreasyonel kullanımlar, sel ve taşkın afetleri, zarar yapan orman böcekleri ve hastalıkları, orman yangınları; ormansızlaşmaya neden olan yönetimsel düzenlemeler ve ormansızlaşmaya karşı sürdürülen halk mücadeleleri konularında ayrıntılı bilgiler yer alıyor.

Türkiye Ormancılığı 2022: Türkiye’de Ormansızlaşma ve Orman Bozulması kitabı 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nde Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Marmara Şubesi’nde basına tanıtımını yapılarak yayınlandı.

Kitabın PDF’sine şu linkten ulaşılabilir:

<https://www.ormancilarderneği.org/icerik.ASP?ID=72>

Vefat Eden Üyelerimiz

Fahri DEMİRDÖĞEN

Bursa - 1934
İ.Ü. Orman Fak. - 1960
Ankara - 04.05.2022

Mehmet DURAN

Akseki - 1929
İ.Ü. Orman Fak. - 1954
Ankara - 16.05.2022

Mehmet ÖZER

Fethiye - 1957
İ.Ü. Orman Fak. - 1980
Antalya - 17.05.2022

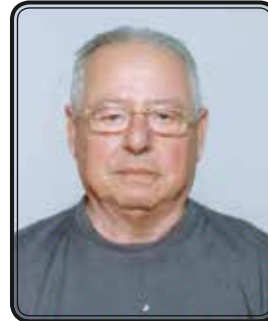
Savaş ÖZCAN

Zonguldak - 1941
İ.Ü. Orman Fak. - 1968
Antalya - 20.05.2022

Nevzat DEVELİOĞLU

Develi - 1944
İ.Ü. Orman Fak. - 1973
Ankara - 04.05.2022

Şefik NOHUT

Akçaabat - 1934
İ.Ü. Orman Fak. - 1960
Ankara - 10.06.2022

Ünal UĞUR

Banaz - 1968
İ.Ü. Orman Fak. - 1991
Ankara - 08.06.2022

Altan KAYAOĞLU*

Artvin - 1937
İ.Ü. Orman Fak. - 1966
Ankara - 23.04.2022
*Mart-Nisan 2022 sayımızda
Üyemizin adı Altay Kayaoğlu
olarak yazılmıştır. Yanlışlıktan
dolayı özür diler, saygılarımızı
sunarız.

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

RAVEL'İN BOLEROSU

Masmavi bir bulutla kaplı bir geniş ufuk
Yine mavi bir tüle sarınmış bütün gökler,
Şeffaf mavi bir yağmur yağmada oluk oluk
Bu mavilik içinde tatlı sonsuz ahenkler.

Yağan bu mavi yağmur ruhumuzu yıkarken
Sağnak sağnak boşanan nağmesiyle boğmada,
Göklerden gönüllere mavi mavi akarken
Körpe ruhlarımızda bir mavilik doğmada.

Nejat GİRAY, 1955

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Tuna Caddesi No:5/8

Kızılay / Ankara

T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilardernegi.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancilardernegi

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenışehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarımıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir